

עלון בתוכנו מס' 904, 25.2.2011, כ"א אדר א' תשע"א

השתתפו בהוצאת העלון:

עריכה: רענן רז

אמיל זיידמן

עריכה גרפית: אסנת רחמני-ישראל

כתבות וידאו: זיו שחר

צילומים: אלדד ורדי, גלעד רפאלי

צילום השער: גלעד רפאלי

דבר המערכת

קוראים יקרים

השמועות על הגעתו של החורף מתבררות כנכונות, מטפסף לא מעט, הנוכחות בפעוטונים ובגנים מצומצמת, וכולם מושכים באף. עוד מעט כל זה כבר מאחורינו, ותחזור שעתם היפה של בעלי דודי השמש. ובקיבוצנו - אירוע רודף אירוע ודיון רודף דיון. אמרנו דודי שמש? התכוונו כנראה למשאבות חום, ועדה ציבורית, החזר השקעה, ליסינג, וויכוח אינסופי, שנדמה שלעולם לא ייגמר. את דעתו של יוסי ברוך על הצעת הפשרה (ההיסטורית?) תוכלו לקרוא בגיליון זה. גם נושאים נוספים שנידונו במועצות האחרונות כגון שיוך הנכסים היצרניים זוכים להתייחסות בגיליון זה, כמו גם לתגובות מבעלי תפקידים.

בגיליון הקודם התפרסמו מספר מאמרים שהפכו לדיון ציבורי חשוב ומעניין בנושא מדיניות השימור והפיתוח בקיבוץ. חומר רב הגיע למערכת העלון בנושאים אלו, ורובו מתפרסם בגיליון זה. במיוחד תפסו את עינינו רשימותיהם של אריק וחיימקה, שספדו לחברים יקרים בקהילה שלנו, שלא ידענו לשמור עליהם מספיק למרות שהיו חלק מן הקיבוץ שנים רבות. החלטנו לפרסם רשימות אלו כמות שהם למרות הכפילות המסוימת שתוכלו למצוא ביניהם. אנו מקווים שהדיון בנושא חשוב זה יפרוץ את גבולות העלון ויעבור לזירות מעשיות יותר, לקראת המהלכים התכנוניים הצפויים בבניית חלקה השני של שכונת הבנים, יישום הפרוגרמה החינוכית, שדרוג שבילים וכבישים בקיבוץ ועוד.

רשימותיהם של אריק וחיימקה גם היוו השראה לשער העלון שמעלה על נס כמה מאותם עניקים שכבר אינם מעטרים את קיבוצנו, אנו מקווים כי נשכיל להמשיך ולשמור על דומיהם בעתיד.

שמחנו לראות כי העלון חוזר ותופס אט אט את מקומו ככלי לניהול דיאלוג פנימי בין תושבי הקיבוץ, המשתף גם את ההנהלה ובעלי התפקידים. אנו מקווים כי כולם ימשיכו לראות בעלון ככלי לקיומו של דיאלוג ציבורי, בין אם כתגובות מנומקות לנושאים שעלו מן השטח ובין אם בדיאלוג יזום, שמטרתו לעורר מודעות ודיון ציבורי לקראת דיונים והחלטות.

בהקשר זה, תודה מיוחדת ניתנת ליזהר לנדאו, שבחר לסכם את תפקידו מעל דפי העלון. כידוע, הגישו יזהר ואבנר את מועמדותם למשרת מנהל הכספים של הקיבוץ. למרות ששניהם רצו בתפקיד, לפחות בתחילת הדרך, בסופו של תהליך הוחלט לחפש מנהל חיצוני. נושא זה מעלה גם את השאלה העקרונית בדבר מינוי מנהל חיצוני על פני מנהל שהוא מחברי הקיבוץ. האם זאת מדיניות נבונה? האם השיקול חייב להיות רק לגופו של אדם, או האם יש גם לתת משקל לשאלת השתתפות חברי הקיבוץ בצוות המנהל? מה עדיף? האם זה הכרחי? אנו סבורים שהציבור זכאי לדעת יותר בנושאים אלו, ומקווים שהוא יזכה בהמשך להתייחסות מן הגורמים המעורבים.

אנו גם משתדלים לפתוח ולפתח פינות חדשות שיביאו לידי ביטוי את הווי החיים ביישוב, להעשיר מבחינה תרבותית, או להוות אתנחתא קלילה. תוכלו למשל למצוא כאן את פינת בקורת הספרים החדשה של תמר שמיר (שעשתה מאמצים עילאיים כדי לצמצם את ביקורתה לכדי עמוד עלון אחד), פינת ביקורת הקולנוע של אביגיל, פינת התמונה המשפחתית של ענת אופיר,

פינת הילדים (הותיקה כבר) של חגית בוכהולץ, וגם תשבץ הגיון קיבוצי מאת יורם פארן, אשר לפתרונו דרושה כל המשפחה. ואכן - פרס מובטח לראשון שישלח לנו פתרון מלא. פינות בנושאי ביטוח, ספורט, גינון ועוד, נמצאות עדיין בפיתוח, ואנו מבקשים ואף דורשים מכם להיות שותפים ברעיונות ובכתיבה.

נר הזכרון לחודש אדר, יפורסם בעלון הבא (אדר ב'). אם אתם מחזיקים בידכם עלון מודפס וקוראים את הנכתב בו לראשונה ברגע זה, דעו לכם שאפשר גם אחרת. אפשר להגדיר זאת במילה מקוונת אחת: www.betochenu.org.

זוהי כתובתו של העלון המקוון (הידוע גם בכינויו "בתוכנו ברשת"), וכל הכתבות המצויות בעלון זה התפרסמו כבר לפני יותר משבוע בעלון המקוון, שלו מס' יתרונות מובהקים:

- פורמט מורחב ומועשר בתמונות צבע ובסרטונים.
- יכולת להגיב במהירות לכתבות המתפרסמות, ללא צורך להמתין עד לעלון הבא.
- אפשרות לפתח דיון רב משתתפים בלחיצת עכבר.
- כתבות וידאו מעניינות וייחודיות אותם לא ניתן לראות בעלון המודפס.. (האם צפיתם בכתבתו של זיו שחר בנושא שדרוג התשתיות מן העלון הקודם? גם אותה עוד לא מאוחר לראות).

לראיה ליכולותיו של העלון המקוון, התגובה הראשונה לעלון זה באתר התקבלה מ... אחד מבני הקיבוץ לשעבר בהונגריה, מספר שעות לאחר פרסום הרשימה הרלוונטית באתר, וגם הדיון בנושא שיוך הנכסים היצרניים התפתח בתוך יומיים אך ורק הפרסום באתר וללא שביקשנו ממי מהמעורבים להגיב.

כמו תמיד, נשמח לקבל מכם הערות, הארות, ביקורות ותגובות על העלון, במייל: betochenu@gmail.com או דרך תיבות הדואר שלנו. קריאה מהנה, רענן ואמיל.

תוכן הענינים

6.....	סיכום תקופה / יזהר לנדאו.....
10.....	הפרטת המים החמים / יוסי ברוך.....
11.....	לחברים שאכפת להם לאן כספם הולך... / חגי בר-אילן.....
11.....	תגובות.....
14.....	על תרבות, ניהול, והארות. פרק ב. / ערן נבון.....
15.....	תגובה / אייל ניסן.....
16.....	זה הכל במוח, סבתא! / רענן רז.....
19.....	לקחים להמשך / ניב יגר.....
20.....	קולות מן השטח / חנוש מורג.....
22.....	הדרך הנכונה / נעה לוי.....
23.....	הספד לעצים / חיימקה ורדי.....
24.....	אָלְגִיָה למילה / אריק סיון.....
26.....	"עוז למיחזור בטרם פורענות" / אמיל זיידמן עם אלי שוורצר.....
28.....	הרווח בין המצוי לרצוי / אנטה ז'סטקוב (מנהלת הגיל הרך).....
30.....	תמונה משפחתית / ענת אופיר עם משפחת זהר.....
33.....	ביקורת סרטים / אביגיל קולייר.....
34.....	נצחון האדם, הרוח והים / ערן נבון.....
36.....	בקורת ספרים / תמר שמיר.....
38.....	הפינה לילד / חגית בוכהולץ.....

נכנסתי לתפקיד מנהל הכספים של הקיבוץ בנובמבר 2005. חודש לפני כן עמדה גבעת חיים בפני אחת מנקודות המשבר הגדולות שלה, כאשר החוב החיצוני של הקיבוץ לבנקים ולקרנות הפנסיה עמד על למעלה מ 39 מיליון ש"ח. באותו חודש הודיעו הבנקים כי אינם מוכנים לכבד את העברות הכספים של הקיבוץ לחברים והמשמעות היתה אי קבלת שכר לעובדי הקיבוץ. בעזרתו של יעקב קפלן, אז היו"ר הכלכלי של הקיבוץ, הוכנס בנק "המזרחי" כבנק שלישי המעניק אשראי לגבעת חיים והעניין עבר בשקט.

עם כניסתי לתפקיד, במשרה חלקית ביותר, ידעתי כי מוטלות עלי שתי משימות עיקריות: בניית אמון מחודשת של הבנקים בגבעת חיים איחוד, ועצירה של הפעילויות "המדממות". לא היה ספק כי שתי פעולות אלו אינן פשוטות, במיוחד המשימה של עצירת הדימום אשר חייבה סגירה של פעילויות בהן היו מעורבים לא מעט חברים.

היום, חמש וחצי שנים מאוחר יותר, אני יכול להסתכל אחורה ולהגיד לחברי גח"א כי החוב לבנקים ולקופות הגמל ירד לחצי ואמון הבנקים בקיבוץ חזר למה שהיה בשנים הטובות שלנו. מה עשינו באותן חמש שנים?

1. סגרנו פעילויות מפסידות כמו הנגריה ומוסך המכוניות וצמצמנו אחרות לפי הצורך.

2. הודיה – ענף שייצר הפסדים לאורך מספר שנים. בתהליך ארוך ניסינו בשלב הראשון להכניס את אמבר והמשחטה כשותפים. כאשר הבנו כי גם מהלך זה איננו מביא את הענף לרווח, הלכנו למהלך נוסף והעברנו את כל הפעילות לאמבר תוך התחשבות מקסימלית בשמירת זכויות החברים שעבדו בענף והבטחת מקום עבודה חלופי, אם באמבר ואם בקיבוץ. היום, כל סככות ההודים, (למעט פיטום תחתון), מושכרות והקיבוץ רושם הכנסה נטו משמעותית.

3. מ.ג.ח – גם הוא ענף אשר השאיר חובות הולכים וגדלים מדי שנה. עמדו בפנינו 3 חלופות:

- להמשיך במצב הקיים ולקוות שבסוף יהיה טוב.
  - לסגור מיידית.
  - לבצע צמצום כואב אשר משאיר תקווה להמשך פעילות ולהחזר חלק מחוב המפעל לקיבוץ.
- קולות רבים במועצה כמו גם "ברחוב" קראו לסגירה. אני, כיו"ר המפעל, חשבתי כי חובה לעשות כל שניתן על מנת לנסות ולהשאיר המפעל חי, מתוך תקווה ואמונה שלפחות חלק מהחוב יוחזר. צמצום משמעו שליחת אנשים הביתה. זהו מהלך קשה ובלתי פופולרי, במיוחד אם מדובר בחברים אשר היו ממייסדי המקום והציר המרכזי בו שנים רבות. למרות זאת לא חששנו והלכנו בכיוון והיום אני יכול להגיד בגאווה כי בשנת 2009 סיים המפעל לראשונה אחרי שנים עם רווח קטן, ובשנת 2010 אנו חוזים רווח של למעלה כ 2 מיליון ₪, וזאת לאחר תשלום בפועל של שכר דירה לקיבוץ אשר עומד השנה על 400 אלף ₪. אין הדבר מבטיח כי העניינים ימשיכו בכיוון הזה גם בעתיד, אך בהחלט ישנה תקווה ותפקידנו להמשיך ולהיות עם היד על הדופק.

4. חברת ליפסן – הפסקנו הזרמת הכספים לחברה ולמעשה נטרלנו את המשך פעילותה, וזאת לאחר שצברה הפסדים של למעלה מ 3.5 מיליון ₪, מבלי שראינו עתיד לחברה.
5. פיתוח ענפי המשק – ככלל, ענפי המשק מנוהלים בצורה מקצועית מאד, אם כי ישנן לא מעט בעיות איתן אנו מתמודדים ביום-יום. גבעת חיים יכולה להתגאות בעובדה כי עדיין מספר גדול יחסית של חברים עובד בענפי המשק, דבר שאיננו כה שכיח בקיבוצים רבים. ענף המטעים, ובמיוחד הפרדס, עובר בימים אלו מתיחת פנים ושינויים פרסונליים. אין זה סוד כי לא רווינו נחת מהפרדס בשנים האחרונות ואנו נמצאים באמצעו של תהליך אשר יביא, כך אני מקווה, את התוצאות הרצויות ויעמיד את הענף על רגליו.
6. שיוך נכסים - עם התבשלותה של עסקת "גת – קוקה קולה" עמדנו בפני דילמה לא פשוטה: האם לקחת את הכסף ובראש וראשונה לסגור את כל חובות הקיבוץ לגורמים השונים, או ללכת עם הרבה תעוזה ולבצע שיוך נכסים אשר משמעו היה העברת 65% מהכסף לכיסי החברים, 20% לתשתיות, דבר שעד לאותו זמן לא היה קיים באף קיבוץ, ו- 15% לקרנות עזרה לחברים. באותה תקופה עמדה גם עסקת תנובה על הפרק וגם כאן היו קולות רבים אשר קראו למכור את המניות ולצמצם משמעותית את החוב לבנקים. הלכנו למהלך של הקצאת הכספים מעסקת גת לחברים ובמקביל החלטנו שלא למכור את מניותינו בתנובה (אשר הכפילו את ערכן מאז) מתוך ידיעה ואמונה כי אנו מסוגלים לנהל את עניינינו נכון, לדאוג לרווחת החברים ובמקביל גם לצמצם את החוב החיצוני. חשוב לזכור כי ללא המהלך של בניית אמון עם הבנקים, לא היה ניתן ללכת בדרך בה בחרנו. (הקיבוץ העביר בתקופה הנ"ל לכיסי החברים למעלה מ 27.5 מיליון ₪)
7. שיוך דירות – מהלך זה אשר התחיל לפני למעלה מחמש שנים, נמצא כיום בישורת האחרונה והוא בהחלט מרכיב חשוב המשלים את הפאזל של הפרטת השכר, שיוך נכסים ושיוך דירות.
8. שדרוג תשתיות – ידענו כי איש מלבדנו לא ידאג לתשתיות הקיבוץ, ולכן החלטנו כי לפני שמחזירים כסף לבנקים צריך לטפל בנושא קריטי זה. שדרגנו את כל מערך המים בקיבוץ, שדרגנו את מערכת החשמל כך שתעמוד בצרכי החברים בקיבוץ המופרט (מזגנים, מכונות כביסה, מכונות ייבוש, מדיחי כלים ועוד). בנינו, בשיתוף המועצה האזורית, כביש עוקף לאזור הבריכה ובתי הספר, התחלנו במהלך של שדרוג כבישים וחניות בתוך הקיבוץ ואנחנו בשלבים האחרונים של שדרוג מערך התקשורת.
9. שכונת הבנים – אין ספק כי פרויקט זה הינו מבחינתי גולת הכותרת של חמש השנים מאז נכנסתי לתפקידי. כל בוקר, כאשר אני מסתכל מזרחה ורואה את השכונה, אני נזכר באותם חברים רבים אשר לא האמינו כי הפרויקט יקום אי פעם. על מנת להכנס לפרויקט כזה ולהביא חלום לידי מציאות חייבת להיות אמונה פנימית מלאה כי הדבר לא רק חשוב אלא גם אפשרי. ידענו עליות ומורדות ומספר לא קטן של משברים, אך לא וויתרנו, לקחנו סיכונים מחושבים והפכנו את החלום למציאות. רק מי שהיה קרוב לעושים במלאכה יודע כמה שעות, זיעה ועצבים הושקעו בפרויקט אשר למעשה נמצא רק בחלקו הראשון ואשר עדיין מצריך מאיתנו הרבה עבודה ומאבק כנגד גורמי ממשל שונים וזאת על מנת שלא ניתקע ונוכל להמשיך ולקלוט בנים חזרה לקיבוץ. אני יכול להגיד בגאווה כי משלחות מקיבוצים רבים עולות אלינו לרגל במגמה ללמוד מה ואיך עשינו ואיך הם יכולים להטמיע זאת בקיבוצם הם.
10. צמצום המינהלה – לאורך התקופה צמצמנו, במיוחד בצד העסקי של המערכת, את מספר האנשים, וזאת למרות שהמטלות לא קטנו ואולי

להיפך. לפני חמש שנים היו במסד חמישה נושאי משרה: יו"ר קהילה, מנהל קהילה, יו"ר כלכלי, מנהל כספים ומרכז משק. לפני שלוש וחצי שנים נפרדנו מהיו"ר הכלכלי החיצוני ואני לקחתי על עצמי התפקיד (ללא שינוי בתנאי השכר). לפני מספר חודשים ביצענו צמצום נוסף כאשר נפרדנו ממרכז המשק החיצוני ואנו עומדים כיום על שלושה נושאי משרה, כולם במשרה חלקית: יו"ר קיבוץ, מנהל קהילה ומנהל עסקי. צמצום כזה מחייב עבודת צוות מאומצת והרבה שעות אם רוצים להביא תוצאות ולקדם נושאים.

11. קשרים ועבודה מול מוסדות חיצוניים - עם השינויים שעבר הקיבוץ פנימה, עברה גם התנועה הקיבוצית שינויים לא מעטים והרלוונטיות שלה הולכת ופוחתת. לעומת זאת התלות שלנו בגורמי חוץ והצורך שלנו להתמודד ישירות מולם הלך וגבר:

א. **המועצה האזורית** – גוף אשר צבר בחוק כח אדיר והיכולת שלו להשפיע על חיי היום-יום שלנו הפך משמעותי ביותר. ע"י בנייה של מערכת יחסים אינטימית עם מקבלי ההחלטות במועצה ובניית מעמד בהנהלת המועצה, הצלחתי להביא לגח"א יתרונות רבים אשר משמעותם המיידית היא כספים לא מעטים ולא פחות חשוב, היכולת לקצר תהליכים אשר חשובים לנו בניהול חיינו השוטף.

ב. **מינהל מקרעי ישראל** – אין כיום גוף המשפיע על עתיד ההתפתחות של הקיבוץ יותר מהמינהל. גם בצד שיוך הדירות ומתן היתרי בניה וגם בצד של פיתוח אמצעי ייצור כמו אזור התעשייה. רק עבודה וניהול מקצועיים בעזרת גורמי חוץ יביאו אותנו למחוזות אליהם אנו שואפים. העובדה כי עד היום לא נתקענו מעידה כי אנו מנהלים את ענייני הקיבוץ מול המינהל נכון.

ג. **מוסדות מדינה שונים כולל מע"צ** – גם כאן נדרשת עבודה מקצועית נכונה המהולה בהרבה פוליטיקה. בצד הצלחות ישנם גם כשלונות, כאשר הכשלון הגדול שלנו עד כה הוא אי ההצלחה להביא לפתרון הולם של הצומת. אנו ממשיכים לפעול במספר חזיתות מתוך תקווה ואמונה שגם בקרב זה ננצח.

12. **מגע שוטף עם חברים בקהילה** - למרות שתפקידי הרשמי היה גזבר או מנהל כספים ומאוחר יותר יו"ר כלכלי, לאורך כל התקופה הייתי מעורב במהלכים רבים דווקא בצד החברתי, במיוחד בשלוש השנים האחרונות בהן שני המנהלים המקצועיים היו חיצוניים והיה הכרחי כי חבר קיבוץ יהיה מעורב גם בצד הזה. חברים רבים ראו ורואים בי גם כיום כתובת לבעיותיהם האישיות, במיוחד אל מול הממסד, ואני עושה זאת באהבה ומתוך אמונה שזהו חלק מתפקידי בנושא משרה. עם כניסתי לתפקיד פגשתי מספר גדול משפחות חברים אשר היו בעלי חוב לקיבוץ ולמעשה נוצר נתק בינם ובין הממסד. בהליך איטי ומתוך רגישות רבה הצלחתי לסגור את הנושא ו"להחזיר" את אותן משפחות "הביתה" ואת חובן לקופה המרכזית.

מה עומד לפני ההנהלה בשנה – שנתיים הקרובות:

1. פיתוח והרחבת הרפת על מנת לנצל את הגדלת מכסות החלב שהועמדו לנו.
2. פיתוח אזור התעשייה לקרקע מניבה אשר תהיה העוגן הכלכלי של הקיבוץ לעשור הבא, ובתוכו מתחם שירותים אזורי אשר יכלול מרפאה אזורית דוגמת זו הנמצאת במשמר השרון.
3. הקמת מתחם שני של שכונת הבנים עבור 34 משפחות נוספות, באזור הפיטום התחתון, דבר שיצריך הקצאת משאבים רבים גם בצד הכספי וגם בצד הניהולי.
4. הובלת השינוי במבנה הארגוני / ניהולי של שפיררים.
5. המשך הורדת החוב החיצוני.
6. ניהולו השוטף של הקיבוץ ובמקביל המשך המאבקים מול גורמי החוץ השונים על מנת שפיתוח הקיבוץ לא ייעצר.

סיכום:

כאשר אני מביט לאחור לאותן חמש וחצי שנים בהן הייתי מעורב בעשייה לטובת הקיבוץ ובשליחותו, אני מרגיש סיפוק רב וגאווה לא קטנה. נכון - לא הכל הלך חלק. לא היו רק הצלחות. לפעמים היו גם התכתשויות שירדו לרמה האישית ואשר גררו השמצות ודיווחים שיקריים.

זה לא קל לעבוד ולהוליך מהלכים בתוך החברה בה אתה חי ואשר דורשים לא פעם לנקוט צעדים לא פופולריים אשר עלולים להשפיע ברמה האישית על חבר זה או אחר. למרות זאת, כאשר אתה מחליט להכנס לתפקיד ציבורי והולך עם האמת שלך, מתוך ראייה רחבה של צרכי הציבור אותו אתה משרת, ובמקביל יודע להפגין רגישות חברתית, וסך התוצאות הוא חיובי, יש לך את הרצון להמשיך.

אני מודע לעובדה שישנם בקיבוץ חברים הכועסים עלי ולא רואים עין בעין את הדברים כפי שאני ראיתי אותם. עשיתי גם טעויות, אך חשוב לי להדגיש כי הכול נעשה מתוך דאגה אמיתית לקיבוץ, שהוא בסופו של דבר ביתי ואותו אני אוהב.

לצערי נוצרו נסיבות אשר הביאו אותי להחלטה שלא להציג את מועמדותי לקדנציה נוספת. ההחלטה נפלה לאחר התלבטויות רבות.

ברצוני להודות לכל אותם חברים - ובמיוחד למנהלי הפעילויות במגזר העסקי - אשר בזכותם אנו נמצאים במקום בו אנו נמצאים, וכן על הפרגון לו זכיתי לאורך השנים ובמיוחד בשבועות האחרונים, לאחר שהחלטתי שלא להציג מועמדותי לקדנציה נוספת.

אני מבקש לאחל הצלחה לכל בעלי התפקידים הקיימים והחדשים ומשוכנע כי קיבוצנו ימשיך ויתפתח, ימשיך ויפרח.

הפרטת המים החמים / יוסי ברוך

החלטת המועצה בנושא המים החמים פירושה הפרטת המים החמים והעברת יכולת הניהול של ענף זה מהנהלת הקהילה אל קבוצת חברים אינטרסנטים לנושא. מהלך כזה אינו מקובל בניהול תקין של קהילה בקיבוץ. הנהלת הקהילה אינה יכולה להסיר מעצמה את ניהול המערכות השוטפות. החלטת המועצה כי קבוצת אנשים מטעמה ירכשו וינהלו את מערכת המים החמים היא הבעת אי אמון בהנהלת הקהילה וההנהלה צריכה להבין זאת.

אותו תהליך יוכל לקרות בענפים ותחומים נוספים, ולא נדע לעצור זאת. יש גבול לדמוקרטיה ולניהול הרוב. בחרנו הנהלת קהילה ומנהל קהילה שינהלו את חיינו השוטפים, וכך הם עושים: לרוב טוב ולפעמים פחות טוב. אי שביעות רצון של קבוצת חברים משירות או מחיר של תחום מסוים אינו נותן להנהלת הקיבוץ זכות לוותר על ניהול אותו תחום.

האסיפה החליטה כי הועדה הציבורית תבדוק את גובה מחיר המים החמים ותהליך קביעתו, ותציע דרכים להוזלת מחירם. בשום מקום לא נאמר שוועדה זו תנהל ותבצע את פרויקט משאבות החום, ותנהל את שרות המים החמים לחברים - שרות שאינו עומד בנפרד בפני עצמו ונושק לנושאים נוספים.

אני מציע להנהלת הקהילה להתעשת ולהחזיר לעצמה את יכולת הביצוע והפיקוח על משאב המים החמים, ולהמשיך לנהל את כל המערכות שעדיין נשארו משותפות.

לחברים שאכפת להם לאן כספם הולך... / חגי בר-אילן

(מיועד לאותם חברים השייכים לקבוצת ה-400) במועצת הקיבוץ האחרונה מתאריך 15.2.11 הובאה הצעה מטעם צוות שיוך הנכסים היצרניים.

הנושא שלגביו אני רוצה לעורר את מודעות חברי קבוצת ה-400 נוגע לניסיון ליטול מידי החברים נכסים השייכים להם, נכסים אשר שויכו להם בהחלטות עבר – כולל גרנות. אנסה להבהיר בקצרה מדוע עלינו להיות זהירים וערניים. במהלך השנים 2006-2007 הוחלט בהצבעה בקלפי לשייך חלק מהנכסים היצרניים לקבוצת ה-400, החלטה זו כללה גם את "גרנות". משמעותה של ההחלטה היא שהפירות מהנכסים היצרניים כולל גרנות מיועדים אך ורק לקבוצת ה-400.

למוסדות הקיבוץ או לכל גורם אחר אין שום זכות לחדור לכיס הפרטי של מי מאיתנו, או לנכסיו, ולהוציא משם כספים שאינם שייכים לו. כפי שידוע לכל, רוב החברים הנהנים מהפירות הם חברים ותיקים, חלקם חיים מהפנסיה של הקיבוץ, וחלקם יחיו מהפנסיה בעתיד הקרוב. לצערי, הפנסיה של הקיבוץ לחברים הותיקים היא נמוכה מאד, כל תוספת כספית מהשיוך היצרני היא לברכה רבה.

במועצה האחרונה הוצעה ע"י צוות שיוך הנכסים היצרניים, הצעה להעביר חלק מפירות הנכסים היצרניים בגרנות (הפעילויות החקלאיות) לרשות הקיבוץ – משמעותה: חלוקת פחות כספים לחבר, כספים השייכים ומגיעים לו בדין. צוות שיוך הנכסים היצרניים עומד על-כך שכל ההצעה לשינויים יועברו כחבילה אחת כוללת. בקשתי להפריד סעיף זה משאר הסעיפים לא נענתה. לכן, בכוונתי להביא להכרעת חברי קבוצת ה-400 הצעה חלופית התואמת את החלטות העבר, הצעה שאינה מנסה לשלול מחברים ותיקים נכסים השייכים להם, ביניהם רווחים המחולקים ע"י תאגידי גרנות הנוגעים לפעילויות חקלאיות.

תגובות

קראתי בעיון את מכתבו של חגי ושמעתי את דבריו במועצה האחרונה בנושא שיוך נכסים יצרניים.
ראשית יש לדייק בעובדות.

כאשר הוחלט בקלפי על שיוך נכסים יצרניים – כחלק בלתי נפרד מההחלטה נבחר צוות שתפקידו היה להיכנס לעומק הדברים על מנת להביא את יישום ההחלטה, כולל מבנה והצעה מפורטת. אכן הצוות הזה עמל יחד עם עו"ד ליעד סידר (בעל ניסיון רב בנושאים אלו בקיבוצים שונים) והכין מבנה ומתווה שימסד את ההחלטה ואת הגופים הפורמליים הנדרשים.

לפני כשלושה חודשים הוצגה ההצעה במועצה – ונידונו כל הנקודות והמודל. על פי הנוהג ניתן זמן לחברים להביע הסתייגויות או הצעות אחרות.
חגי לא הציע שום הצעה או התנגדות.

כיום, כשאנו באים לאישור המודל על מנת למסד את הנושא כך שכל אחד מחברי "קבוצת ה-400" ידע שהנכס המשוך לו יופעל על פי ההחלטות. הפלא ופלא... חגי מהרהר, מערער ומכניס רוח של חשדנות כאילו אנשי הצוות מנסים "לחדור לכיס הפרטי של מי מאיתנו, או לנכסיו ולהוציא משם כספים שאינם שייכים לו" (ציטוט מהמאמר).

לעצם העניין – הצוות, שמורכב מבעלי תפקידים ונציגי ציבור, שקד ולמד את מבנה הענפים והנכסים שהוחלט להעבירם ל"קבוצת ה-400". אחת מנקודות המוצא המרכזיות של הצוות היה לדאוג לחברים (והמבוגרים בתוכם) ולנכס שלהם. הכוונה היא להעביר נכסים שיניבו פירות לבעליהם ובכל מקרה לא יהיו חשופים לסיכונים של ניהול עסקים שוטפים.

כשהגענו לנושא גרנות למדנו כי ישנם 2 "אגפים" עיקריים לגרנות: "אגף" אחזקות – שבו מתנהלות אחזקות של גרנות – שאותם החלטנו להעביר לקבוצת ה-400.

"אגף" חקלאי – שבו מרוכזות הפעילויות החקלאיות של גרנות כגון: אבוקדו גרנות, אמבר ועוד.

כשבחנו את הפעילויות האלו - למדנו שהרווחים המחולקים בארגון החקלאי מבוססים על חלוקה לפי נפח פעילות (כמות תערוכת, כמות פרי) וחלקו לפי "בעלות". אגף החקלאות בגרנות מתאים להגדרה של עסק חי, פעיל עם סיכון ודרישות הון שונות ומושפע מרמת הפעילות של גבעת חיים בו (גבעת חיים העתידית).

ההחלטה על חלוקת הרווחים בגרנות חקלאות (באם ישנם) בין הפעילות והבעלות היא משתנה ושרירותית.

בהמשך להחלטת האסיפה שלנו שהפעילויות החקלאיות של גבעת חיים יישארו בקיבוץ הכללי (כמו הרפת, המטעים וגד"ש) – אנו חושבים שכך גם צריך להיות עם הפעילויות החקלאיות בגרנות.

לסיים:

הצוות שפעל והכין את ההצעה לאישור-כולו מורכב מחברי "קבוצת ה-400".

הצוות שפעל ופועל - מטרתו להסדיר את נושא השיוך היצרני, על פי ההחלטות וההגיון.

אותו צוות – הוא הוא שהביא גם את הצעות ההחלטה המקוריות, כשלנגד עיניו היו הרצון לחלק לחברים הותיקים נכס שיוכלו ליהנות ממנו ולהורישו, יחד עם החלטה להשאיר נכסים אחרים בקיבוץ כמקור להמשך קיום הישוב והקהילה שלנו.

כל ניסיון של חגי לצייר את הצוות כ"חודר לכיס הפרטי" ולצייר את עצמו "כדואג לחברים" הינו ניסיון מטעה ומסלף.

חבל שחגי, שהיה בעבר יו"ר קהילה ויודע מהי אחריות ציבורית, מנסה לייצור תחושות קשות של מחנאות וחוסר אמון – שהן חסרות בסיס!

אני סמוך ובטוח ש"חברי קבוצת ה-400" ישכילו לראות מבעד ל"מסך העשן" ולאשר את ההצעה כפי שתובא על מנת שנוכל לשייך באופן פורמאלי את הנכסים היצרניים כפי שהחלטנו עליהם.

בברכה

שמוליק

קראתי את רשימתו של חגי לאחר שהשמיע את טענותיו במועצה האחרונה בנושא שיוך הנכסים.
קשה שלא להתרשם מהעובדה כי לחגי יש דעות מוצקות והוא איננו מוכן שיבלבלו אותו עם העובדות.
הניסיון להצטייר כמגן זכויות החברים בכלל והפנסיונרים בפרט הינו מהלך פופוליסטי ותו לא.

כמי שעמד בראש הצוות אשר נבחר ע"י האסיפה להוביל ולנסח את התקנון של שיוך הנכסים, ובהמשך לתשובתו של שמוליק ברצוני להוסיף כי במקור שוייכו לתאגיד האחזקות גם המג"ח וגם חברת ליפסן.
שתי החברות הנ"ל סוחבות חובות של מיליוני שקלים לקיבוץ. הכללתן של החברות הנ"ל לתאגיד, משמעותה החזר חוב לפני חלוקת דיבידנד לחברים. לאור זאת החליט הצוות להוציא אותן מהנכסים המשוייכים לתאגיד האחזקות.

תמהני מדוע חגי איננו מלין על צעד זה.
נדמה לי כי הגיע הזמן להגיד לאותם חברים המנסים להצטייר כמגיני העם אל מול המימסד הגוזל את זכויות החברים, די! עד כאן! הציבור איננו טיפש והוא מבין כי ישנה גם אחריות ציבורית מעבר לרצון האישי של כל אחד מאיתנו להנות מכספים אשר יגיעו ישר לכיסנו.

בברכה,

יזהר לנדאו

בעקבות התגובות . . .

בעלי תפקידים מסוימים הפכו להם את סגנון ההתקפות האישיות ותיאורי הפחדה לשיטת דיון ציבורי, כדי לכפות את דעתם תוך רמיסת זכות הציבור להתייחס ולהביע דעה חולקת.

זכותי להעיר הערות במועצה, גם אם במועצה קודמת לא השתתפתי, וזכותי להביע דעתי בכל מועצה שהיא, גם אם זה לא נוח למי מבעלי התפקידים. זו זכות יסוד של כל חבר בקיבוץ ודי לניסיון סתימת הפיות.
גם סיפורי החובות, שאין להם כל בסיס וקשר עם הפרטת הנכסים, נשלפים כדי להפחיד ציבור הנתפס כתמים ולעיתים יש בעלי תפקידים הרואים אותו כמוגבל.

אף לא אחד מהגופים הופרט בהליך הקרוי שיוך נכסים יצרניים, לא מניות גת, לא מג"ח ולא כל גוף אחר. **הופרטו הרווחים מאותם גופים והתמורה בגין מכירתם אם יימכרו.**

כל גוף כלכלי במסגרת הכלכלה המודרנית מנהל פעילות שתוצאותיה מנותקות מבעלי המניות ובוודאי מחברים הזכאים לרווחים אם יצטברו כאלה. והיה ובעלי תפקידים ניהלו עניינים בצורה שגרמה להפסד ונוצרו חובות, הרי שאין חלוקת רווחים. אם יהיו רווחים לגופים אלה בעתיד יוחזרו החובות תחילה.

לעניין זה אין דבר וחצי דבר עם הגוף שאמור להסדיר חלוקת רווחים שיצטברו מגופים אחרים, והגיע הזמן להפסיק עם זריית החול בעיני הציבור ולהשתמש בטיעונים הזויים לצורך הפחדה וכפיית דעה.

חגי בר אילן

יש רגעים בחיי קהילה וחברה שבהם צריך לומר את הדברים ביושר. להסתכל לחיים בעיניים בעוצמה, בכח, גם בענווה. צריך לשים אותם על השולחן בכאב ולהתמודד: לגבעת חיים איחוד אין מנהל חברתי.

ראשית ולפני הכל צריך להודות לשמוליק שהעלה דברים נכונים למדי ברשימה שלו בעלון הקודם. הוא צודק. חלק נכבד מהציבור עוין, אחר מתנגח, יש לא מעטים בינינו שפשוט רע להם. הדבר פועם בחזקים להם אינטרסים שונים ומגוונים, העניין מחניק את החלשים, הסיפור הזה לא פוסח גם על חלק מאלה המנהלים כאן את המקום. השאלה היא למה זה קורה. מדוע פשטה בחלק גדול מאוד מהציבור התחושה הקשה הזאת שאין כתובת, או בלשון רבים האומרים זאת חרש בשבילים "שאינ עם מי לדבר". ואולי כדאי לדעת גם זאת: חברים בגבעת חיים איחוד מחכים לעיתים לא פחות משלושה חודשים ואף יותר לפגישה לה הם כה זקוקים עם מנהל הקהילה. לפעמים הם רק זקוקים לאישור קטן של דבר פעוט. לעיתים זה ממש בנפשם. אחרי זה הם פורצים בבכי אמיתי, בביתם לבדם ואפילו במקומות ציבוריים כי הם אינם יכולים עוד. הם מרגישים לדבריהם "פשוט אפסים וקטנים". אחרים מעדיפים אפילו לא לפנות מאחר ואיבדו את התקווה והאמונה שיזכו למענה הולם וראוי. לא זו הדרך. לא זה המקום להשאיר אדם בודד וללא משפחה, מבוגר בשנים ומיוסר ללא תשובות. לא זאת הקהילה שתשיב ריקם פני אישה קשת פרנסה ויום כאילו הייתה היא זרה ומנוודה, אחת כזו עם לב זהב וענק שכבר מזמן נמחק לה החיוך מהפנים ואבד לה כלא היה. קיבוץ ואני מצטט מדבריו של שמוליק "הוא אכן דבר מורכב וקשה. גם יש בו רצונות שונים, הבנות ורחשי לב שונים". זה נכון, אולם אסור שמורכבות וקושי, רצונות שונים ורחשי לב יהפכו מצד חלק מאלה המובילים ואיני מתכוון בעניין הזה לשמוליק עצמו, לניכור, יהירות, ובעיקר חוסר אחריות חברתית כלפי כל אדם באשר הוא.

קח אחריות שמוליק. אין כרגע, אולי גם לצערך, מי שיעשה עבורך את העבודה הזאת. עזוב את הנהי. נבחרת - תנהיג, תנהל. דווקא אתה, דווקא משום היכולות שלך, הרצון ובעיקר הכוונות הבאמת טובות וחיוביות שיש בך. אתה ולא אחר. עזוב לרגע את הכבישים, את הדרך לכלבולית, את המאזנים הכספיים. יש כבר מי שמתעסק בזה. צא אתה, צא וראה. תפגוש את בני האדם שיש כאן. הם צריכים יחס, אוזן קשבת, יש להם רגשות, מענות, גם דברים טובים להגיד לעיתים.

לפני כחודשיים, אחרי שיחות מקיפות ועמוקות עם חברים שונים כולל עם כמה מחברי הנהלת הקהילה אשר הגדירו את המצב כ "באג במערכת" החלטתי לפנות בצורה מסודרת לשמוליק. ביקשתי לנס באופן מידי את הנהלת הקהילה לדיון מעמיק בשאלה מי אמור לספק מבין המנהלים הבכירים את המימד האנושי חברתי, דבר שלצערי אפילו לא ממש ברור לאלה היושבים כיום בהנהלת הקהילה.

שמוליק קיבל בחיוב את ההארה שלי ואף ציין בפניי לפני מספר שבועות כי "הוא שוקד על הכנת דיון בענייך". אני תקווה שהוא אכן ימצא לנכון לעשות זאת ובקרו. ממש בשביל כולנו, ממש בשביל כל אחד מאיתנו שראוי לכך יותר מכל. ואולי רק כדי שנחזור להיות קהילה באמת הדדית, מקשיבה ובעיקר אכפתית כלפי החבר והאדם. כדי שנוכל לחייך אחד לשני, כדי שנעזוב אפילו קצת את המדון והאיבה.

הערת המערכת:
הרשימה הועברה לתגובה לשמוליק ולאיל.

תגובה / אייל ניסן

תפקיד מנהל קהילה רחב ומורכב במיוחד בקיבוץ מתחדש כמו גבעת חיים איחוד. עקרונית מכוונת המערכת גם לסייע ולתמוך את החברים בתהליך ההתחדשות אותו כל אחד חווה באופן שונה.

מעבר למערכות התומכות של הרווחה, קרן ערבות הדדית וקרן מילואים, הוקצה יום חמישי אחה"צ של מנהל הקהילה לפגישות אישיות עם חברים בכל נושא. מטבע הדברים חלק מהנושאים נסגרים מהר, אחרים עם קצת מאמץ וישנם גם כאלה, מורכבים יותר, בהם תהליך ההבשלה ארוך יחסית.

במידה ונפל משהו בין הכיסאות אשמח להתעדכן ולטפל בהתאם.

אייל ניסן

ענת ברנע ועמליה שלמון עוסקות כל אחת בתחומים אחרים, לכאורה. אבל כמו רבים בקיבוץ – הן נפגשו יום אחד ומאז התחברו. זו הייתה רק שאלה של זמן עד שישתפו פעולה גם באופן מקצועי, ויוזמה מקורית זו סיפקה לנו תירוץ טוב לשוחח איתן.

עמליה, בואי נתחיל בזה שתספרי קצת על עצמך – מה את עושה היום?

עמליה: אני עובדת כבר 25 שנים בשפיריים, עברתי הרבה מאוד מסלולים שם. כיום אני בצוות הטיפול – מנהלת מזה שבע שנים מרכז הנקרא "פסק זמן" המיועד לילדים במצבי משבר. זה דבר שבנינו מניסיונו בשפיריים במהלך השנים (נעה, פסיכולוג ביה"ס ואני) – כאשר ראינו שאם אנחנו לא מאפשרים איזושהי הכלה של ילד במצב משברי – רגעי או מתמשך – כל התפקוד הלימודי נפגע וקשה מאוד לארגנו מחדש, במיוחד כשמדובר בילדים בעלי צרכים מיוחדים. זהו חדר טיפולי ויש לו מטרה: להחזיר את הילד/ה כמה שיותר מהר לתפקוד. החדר, לכן, מאורגן יותר כסלון בבית עם פינות מארגנות מאשר כיתת לימוד.

השמועות אומרות שעשית עוד כמה דברים בשנים האחרונות.

עמליה: אני עוסקת גם בגישור הרבה שנים, היום במסגרת מרכז גישור עמק חפר. בנוסף הקמתי וניהלתי במשך 14 שנים מועדון לילדים בעלי צרכים מיוחדים בשיתוף המועצה והרווחה. המועדון היה ממוקם במושב בית יצחק והגיע לכ- 45 נערים ונערות משפיריים ומהסביבה. מדובר במעין מתנ"ס עם חוגים רבים: מוסיקה, ספורט, יצירה, דרמה ועוד. לפני כארבע שנים העברתי את המועדון לשפיריים וגם חשבתי שאחרי 14 שנים צריך לדעת מתי לפרוש והעברתי את ריכוז המועדון למישהי אחרת. למותר לציין שאני גאה על כך שהמועדון פועל במלוא עוזו גם בלעדי.

כמו כן אני לומדת זו השנה השנייה שיטת טיפול הנקראת D.B.T להפרעות אישיות גבולית (על כך בפעם אחרת).

ענת, הרקע שלך הוא בכלל מדעי.

ענת: אני הגעתי מביולוגיה, עשיתי מאסטר על משק האנרגיה והחנקן אצל גמלים – כולם יודעים את זה בקיבוץ... משם המשכתי לדוקטורט במדעי המוח על הפעילות החשמלית של המוח בילדים לקויי למידה. אח"כ עסקתי הרבה במחקר ובהוראה באוניברסיטאות, במכללות ובבתי ספר.

ואיך עשית את המעבר לקטע הטיפולי? הרי רוב החוקרים במדעי המוח מתעמקים בנושא מאוד צר שפעמים רבות אין לו השלכות מעשיות ברורות.

ענת: לפני 12 שנים החלטתי שאני רוצה לעשות עבודה קלינית, לא רק מחקר והוראה. לא שהפסקתי, אלא הוספתי גם פן קליני בנושא שממילא עסקתי בו כל הזמן.

במחקר – המוטיבציה העיקרית היא בד"כ הסקרנות. בקליניקה זה סיפור אחר לגמרי, לא?

ענת: בשבילי לא. בשבילי - כל מי שמגיע אלי לקליניקה הוא חידה שאני צריכה לפתור אותה. אני מסתכלת על הילד – היום למשל היה אצלי ילד בכיתה ז' עם אמו, הוא קצת מפריע בבי"ס אז אמרו לה לעשות לו אבחון. אני צריכה להחליט האם יש לו הפרעת למידה. אני מתחילה לבנות לי תמונה לגבי הילד ועושה לו אבחון. עוד לא קיבלתי את התוצאות של האבחון כי אני משתמשת באבחונים ממוחשבים שאני שולחת לחו"ל לפענוח, אבל כבר אמרתי לאמא שאין לו שום

לקות – הוא פשוט בגיל ההתבגרות, עודף הורמונים, זו לקות שעוברת עם הזמן, תמתיני קצת וזה יסתדר...

ואיך מגיעים מילדים עם לקויות למידה לטיפול או ייעוץ לכל המתעניין?

ענת: אני מתעסקת במוח. זו החידה. יש לה המון פנים. והחידה הזו מסקרנת את כולם ורלוונטית לכולם. אני מרצה למשל במכללת נתניה בקורס למבוגרים – אז שם הם שואלים אותי על הזיכרון שלהם, על נכד עם בעיה כזו או אחרת וכו' – וזה התחום שלי. ואלו אנשים כמו כולנו.

ניתן לשפר את התפקוד המוחי?

ענת: בוודאי שזה ניתן ובכל גיל, כי המוח הוא פלסטי – הוא כל הזמן משתנה והוא ניתן לעיצוב. וזו הסיבה שיש לנו מקום בתור מחנכים או הורים. ניתן לאתגר אותו בכל גיל – להציג לו זוויות אחרות של הסתכלות וכד' – מוח מאתגר הוא מוח חי, משתנה ולומד. זה נכון לכל אחד – אם תקרא לו נורמלי או לקוי. המוח של כולנו צריך את ה"התעמלות" הזו, ואפשר לעשות את זה בכל מיני דרכים.

יצא לכן לשתף פעולה בעבר?

עמליה: לא ברמה המקצועית אבל אנחנו חברות כבר הרבה שנים, וכשאנחנו נפגשות יש בינינו כימיה... כמובן גם ברמה האישית וגם העיסוק של ענת מאוד מעניין אותי.

מהו בעצם הרעיון של המרכז העיוני שהקמת?

עמליה: זה דבר שהיה קיים בגבעת חיים עד ההפרטה, ופתאום נוצר חלל: יש את המרכזונים, אך ללא המרכז העיוני שבעבר היווה חלק בלתי נפרד מהמערך החינוכי. היום באים הילדים הביתה, לפנייהם חוגים ופעילויות שונות, העומס על ההורים רב, גם הם עסוקים בעבודה ובקריירה, הרבה פעמים ישנם עוד ילדים קטנים בבית וכולם על הורה אחד. חשבת שהקמת מרכז עיוני יהיה פתרון לילדים ולהוריהם. הילדים מגיעים מהמרכזון למרכז העיוני להכין את שיעורי הבית באווירה נעימה, מקצועית ולא לחוצה. כשהילדים מגיעים הביתה מתאפשר מפגש ביתי נעים ולא מתוח בבית, דבר המאפשר להורים התארגנות נינוחה יותר. בקיצור איכות חיים.

בתחילה חשבת על זה כעל יזמות עסקית, אבל אחר כך הבנתי שזה חייב להיות משהו קהילתי ולכן הורדתי גם את המחיר – כך שמבחינה כלכלית זה לא מצדיק את עצמו, אבל מבחינה קהילתית כן.

זה מתבצע בשיתוף פעולה עם הקיבוץ?

עמליה: ודאי. גם המקום בבית הספריות כחלק מהמתחם החינוכי היה שיקול חשוב. קבלתי את ברכת הדרך גם מועדת חינוך, גם ממנהל הקהילה וכמובן מרותי שפינתה מקום מיוחד למרכז העיוני. חשוב לי להודות לתמנע על התמיכה ולרותי על הלב החם והמקום הנהדר בספריה.

מגיעים באמת ילדים מהקיבוץ?

עמליה: רוב הילדים שמגיעים הם מהקיבוץ. אך יש גם ילדים מהסביבה. המפגש עם הילדים מרתק ונעים. אני נעזרת בנסיוני על מנת לתת לילד חוויה מהנה ומתקנת אפילו שזה רק הכנת שיעורי בית. איך נכון לילד הזה ללמוד? איך להפוך את הלמידה למתאימה לחייו? לחפש את הדרך הנכונה בה הילד יצא עם חוויה אמיתית של הבנה והנאה. כן, זה אפשרי, וזה מאתגר ושונה מילד לילד.

אז איך כל זה מתחבר לענת?

ענת: סתם במקרה נפגשנו בשביל והיא סיפרה לי על המרכז שלה, אז אמרתי לה – למה שלא נאתגר קצת את המוח של הילדים? אח"כ פתאום מישהו נתן לנו רעיון לשלב גם סבאים – והלכנו על זה. כך אפשר גם לחזק את הקשר בין סבא או סבתא לנכד. אתה צריך להבין – אנחנו סבתות, ולהיות סבתא זה לא כמו להיות אמא.

מה זה להיות סבתא?

ענת: להיות סבתא זה להציע אלטרנטיבות אחרות. לבוא לסבתא זה לא לשמור על שום חוקים. לא הפקרות, אבל חוקים מהבית: אפשר לשכוח! לעשות דברים

כיפיים ומיוחדים, אחרים. זה מבחינת הנכדים. מבחינתי זה לחזור שוב על חוויית האמהות אבל בצורה הרבה פחות מחייבת ומאוד זורמת ונינוחה וכיפית. **עמליה:** היום הסבתות הן צעירות, זה לא כמו פעם. פעם אנשים לא חיו כל כך הרבה.

זה תיקון לאימהות. יש משהו מאוד נקי בחוויה ובקשר הזה עם הנכדים. הוא אינו טעון, הוא חף מרגשות אשם הוריים. לדעת שבעצם מצד אחד תפקידך הסתיים, אבל הנה יש לך תפקיד חדש: הוא אינו כתוב בשום מקום, אין בו הוראות (רק המלצות), לכן אנו ממציאות את תפקיד הסבתא לגמרי על פי דמיוננו ורצוננו, וגם על פי הוראות ילדינו (במידה כמובן...), כי הרי בלעדיהם לא היינו סבתות.

ענת: אני הייתי היחידה ביגור שהייתה לה סבתא כי אמא שלי הייתה צברית, וכולם קינאו בי. היינו 35 ילדים בכיתה – לאף אחד אחר לא הייתה סבתא. **עמליה:** מצד שני היום הסבתות צעירות, עובדות, פעילות, מלאות אנרגיה, זה תפקיד!

ואיפה ההורים היום?

עמליה: ההורים מעורבים מאוד בחיי ילדיהם, הרבה יותר ממה שהיו הורינו, אבל גם עסוקים בקריירה ובפרנסה - היום שניהם עובדים ומתפתחים. במצב כזה הסבתות הופכות להיות מאוד משמעותיות. הנכדים הם חלק לגמרי אינטגרלי מסדר היום שלי.

ענת: אצלי זה אחרת כי הנכדים שלי לא פה – יש הרבה יותר התרגשות כשאנחנו נפגשים, אני לא רואה אותם יותר מאשר פעם בשבוע, אבל אז זה עוצמתי וכיפי.

ואיך כל זה נכנס למרכז העיוני?

ענת: אנחנו מנצלות את הנסיון המקצועי של שתינו ואת היותנו סבתות. בנינו חומרים ופעילויות בנושאי זכרון, קשב ושפה, תוך כדי משחקים שונים – כשהמטרה היא "שיפור קשרים וכישורים" – של הנכדים, של הסבאים, אבל גם של הקשר ביניהם.

עמליה: החלטנו לעשות את זה באופן מובנה – עם רציונל ותכנים מוגדרים שאנו תוקפות מכל מיני כיוונים. הבנייה הסופית של הפעילויות תיעשה בהתאם לגילאי הילדים ולסבים / סבתות שיגיעו.

טוב, אני חושב שהבנתי, אני אומר לעצמי. הורים – out, ילדים וסבתות – in. לאט לאט אני מבין שאני קצת מיותר מול שתי הסבתות בסיפור הזה. אני ניגש לסידורים אחרונים – מודה לחברות היקרות, מסיים את התה של עמליה, ומתחיל לארוז את חפצי. ופתאום, כאילו משום מקום, ענת יורה לעברי:

אז למה החלטת לקחת את העלון?

רענן: רגע, אז את עכשיו מראינת אותי?

כן!

"אין בעיה, אני אענה לך, רק תני לי רגע לכבות את המכשיר הזה", אני אומר ורוכן לכיוון הטייפ, וכך מתחיל חציו השני של ערב של שלושה סקרנים, שמשיקולי עריכה כבר לא נכנס לעלון...

אני מרגיש חבר קיבוץ. אכפת לי מהמקום ואני רוצה להיות פה. אני אוהב את תחושת הטבע המשתלב עם הבתים, את ההליכה ברגל בשבילים, את האנשים הנקרים בדרך. אני אוהב לצאת החוצה אל הפרדסים, להשען על מראות מוכרים, להתפעם מעץ בוגר עם ההיסטוריה שלו.

היום, בעין בוגרת ומקצועית יותר, אני מבין שנוצרה פה יצירה מיוחדת במינה מהרבה בחינות. מבחינה סביבתית, יצרנו גן מדהים שמעטים לפי דעתי ירצו להחליף בו את המדרכה בכביש, את הצמחייה בחניה ואת העץ בעמוד תאורה. אני מודה לגבעת חיים שהשיבה בנים לביתה, אני שמח שעמדת מחזור נבנתה, אני בעד שינוי וקידמה! אבל הדרך בה נעשים הדברים לא פחות חשובה מהמטרה עצמה. אני מאמין שישנה דרך לשמר את הגן הקיבוצי לצד הפיתוח, ואלה כמה מהצעדים שצריך לקחת:

1. קביעת מבנים ונופים בקיבוץ ע"י חברי קיבוץ ואנשי מקצוע כמבנים ונופים סטוטוריים שאין להרסם או לשנותם ללא אישור הכלל.
2. הפקת לקחים מהשכונה הנוכחית בתכנון כבישים, חניות, שבילים משותפים, בתים ואזורים פתוחים של נוי בכדי שהשכונה הבאה תשתלב בצורה הומוגנית יותר עם הקיבוץ הקיים.
3. מתן הנחיות, דגשים וגבולות ברורים להתחדשות ולבנייה בלב הקיבוץ. חייבים להפיק לקחים מסלילת הכבישים הפנימיים עד כה ולשים לב לפרטים הקטנים, כגון: מדרכות, תאורה וצמחייה. בנוסף, צריך הנחייה אדריכלית לשיפוץ ובניית בתים בכדי שלא יפגעו בנוף הקיבוצי.
4. שילוב אנשים שהנושא חשוב להם ואנשי מקצוע העוסקים בתחום בועדת תכנון, בכדי שנוכל להמשיך את התהליך הזה כמה שיותר פיכחים ומעורבים. חברים, בואו נעשה את הדברים קצת אחרת!

מתוך דברים שנאמרו ביום עיון שהתקיים בעין חרוד ב-7.1.2011

ב-2002 החלה גבעת חיים בתהליך של שינויים. התהליך הזה נמשך וימשך עוד זמן רב, הוא טמן וטומן בתוכו הרבה דברים חדשים ומחדשים, וגם הרבה דברים לא מוכרים, לפעמים כואבים.

עוד טרם ההפרטה והשינויים התקיימו כמה וכמה דיונים במסגרות שונות, חוגי בית, מועצות ואסיפות. אחת מן האמירות היותר קבועות וברורות שעלו מתוך אותם דיונים ושיחות הייתה שרוצים לשמר את הנוף המקומי, לשמור על הנוי של הקיבוץ. לא הבנו שהמילה הזו אינה מכילה בחובה את המרכיבים החשובים, כמו תכנון ושימור, המסר של 'נשמור על הנוי שלנו' אולי השקט אותנו במשהו, אך הוא לא שמר עלינו מפני הבאות.

בקיבוץ שלי, לצערי, ההתרחשות של התהליכים הייתה מהירה. רבים יראו בכך משהו טוב, אני רואה בעיקר את המחירים הכבדים ששילמנו על כך ואני רוצה לספר על כמה דוגמאות שלקוחות מן המרחב של קיבוצי, זה שקרוב אלי. ישאלו השואלים מה לי ולארכיטקטורה בקיבוץ. נכון, אני לא באה מן התחום המקצועי, אך הנושא קרוב לליבי, הייתי שמחה אם בתוך עמי היו עוד רבים כמוני, אולי אז היינו במקום אחר. אך כנראה שלעולם לא מאוחר והיום מנסה קבוצת חברים שלנו, כאלו שאכפת להם, להחזיר לעצמנו את האיכויות של הנוף הכפרי שנרמס עוד ועוד תחת בטון ואספלט.

בכניסה לקיבוצנו עמד במשך שנים רבות משרד ארכיטקטים שהקים אלכס קסטן (נכדתו, ענת, היא אחת מן הפעילות שבינינו). בשנת 1952 כשהוקם הקיבוץ ניסה אלכס לתרום מכישרונו ויכולתו, לא תמיד הצליח במאבקי, ולא תמיד זכה להיות נביא בעירו. הדברים לא היו קלים. אך עדיין, המשקעים שהטביע ביישוב הם לא מעטים, המועדון של הקיבוץ הוא אחד מהם והוא מהווה עדות לכישרונו ולטעמו.

הביטוי וההשפעה שלו על תכנון היישוב לא הייתה ביחס למה שהיה יכול לתת, זה כמובן היה גורם לתסכול מתמיד, אך זכינו שכמה מן הרעיונות שלו הוא הצליח להטמיע בנוף הקיבוצי שלנו. ואני רוצה לצטט מתוך דבריו, שנכתבו בעלון הקיבוץ בשנת 1969:

"כוחו של אדם כבונה יישובו נובע מכך שהוא מסוגל להשפיע על התנאים הטבעיים ולפתחם, ושוב להיות מושפע עמוקות מיצירתו הוא. כלומר, הוא גורם פעיל כנגד סביבתו, ויחד עם זאת בתהליך דיאלקטי משתנה הוא עצמו, מסתגל ומתפתח. כך נכבשים במשך דורות נכסי רוח ונפש, במאבק ובהסתגלות הדדית בין הטבע והחברה."

הוא לימד אותנו שהשקעה ומחשבה בתכנון, התייחסות למרכז הקיבוץ ולמעגלים שמסביבו יש בהם היגיון, יש בהם אמירה על אופיו של היישוב, על חיי התרבות והרוח שלו.

אני זוכרת שבאחת השיחות האחרונות שלנו, כשהוא כבר ישוב על כיסא גלגלים, טיילנו בחצר הקיבוץ, והגענו למקום תצפית כלפי מזרח, אל עבר אזור המשק החקלאי של הקיבוץ. כמה מרגש היה לשמוע אותו מסביר שגם לאזור החקלאי יופי משלו, ויש להשקיע בו ולהבין את החשיבות של מבני המשק כחלק

מן היישוב כולו. שאיפתו ליופי ולהרמוניה בין הפונקציונאלי ובין האסתטי מהווה לי כעין כיוון דרך, לשם צריך לשאוף.

ואני חוזרת למה שקורה היום בגבעת חיים. כשהתחילו לדבר על שכונת ההרחבה, הועידו לה כשלב ראשון אחד מן השטחים הירוקים (שטחים כחולים קוראים להם היום) היותר יפים ומטופחים שהיו בקיבוצנו. היה למרחב הזה משמעות רבה בזרימה ובמעבר שבין השטח הבנוי לשטח החקלאי. לא היה על ההחלטה הזו שום דיון – היה כאן כעין קונצנזוס, אף אחד לא ערער או שאל, האם ואיך ניתן לשמר חלק מן המרחב הירוק הזה. כולנו הלכנו כעיוורים, מבלי להבין מה אנחנו מאבדים.

עוד לפני תכנון השכונה לא התקיימו שום דיונים פתוחים, שום חשיבה שבה יעלו נושאים כמו: מה רוצים לשמור, מה חשוב לנו. תכנון שכונה חדשה הילך כקסם על כולם, אף אחד לא שאל, אף אחד לא תהה איך ומה יקרה לשטח הפתוח שעליו היא עתידה לקום. כשנתלו המפות בלוח המודעות וראינו איך היא אמורה להיראות, איך יעמדו הבתים, עדיין לא ממש הבנו מה זה אומר.

לא הבנו שיש כאן בנייה בעלת חוקים שונים וזרים לנו כקיבוץ בעל אופי כפרי. כשתהינו למה הבתים עומדים בשורות, ולמה עם הגב אחד אל השני, ולמה אין ביניהם התייחסות או מרחב ציבורי שכונתי בנוסח הקיבוץ הישן, או כשהעזנו לשאול מה פשר הכביש החוצה את השכונה הייתה התשובה: אלו הדרישות העכשוויות בתכנון שכונה. קיבלנו זאת כתורה מסיני. לא שאלנו יותר מידי, לא דרשנו שיציגו לנו עוד אלטרנטיבה. הכל קיבלנו, כאילו לא ראינו כבר בנייה ברוח אחרת. אבל שום דבר לא היה דומה לאותו רגע שבו עלו הדחפורים והתחילו ליישר את הגבעה.

אני, לפחות, לא הבנתי שהתכנון הזה יגרור אחריו יישורי שטח מסיביים, איבוד הטופוגרפיה של הגבעה הטבעית שהייתה במקום.

היום אני מבינה, לצערי מאוחר קצת, אבל לא מאוחר מכדי לא להמשיך ולשנות, שאין לנו הזכות והרשות להיות אילמים ועיוורים, כי היישוב נבנה על פי עקרונות תכנוניים מסוימים ואי-אפשר להתעלם מהם.

במחיי יד נמחק ההגיון התכנוני שהיה עקרוני למהותו של היישוב ולמראהו. לא כדאי להמשיך ולתאר את רצף הטעויות שנכללו במהלך של בניית שכונה שההגיון שלה אינו משיק להגיון של היישוב הקיבוצי. כהמשך ישיר נסללו כבישים שחצו את היישוב באופן הכי לא בטיחותי וכמובן גם לא מתאים להווי הכפרי שכה טיפחנו במשך שנים. לידם הוצבו עמודי תאורה הנראים כאילו הם אמורים להאיר אוטוסטראדות ולא דרך פנימית של יישוב כפרי. וגם החניית וסימוני השוליים של הכבישים קיבלו תו תקן של שכונת פרוורים סתמית.

כל זאת נעשה מול עינינו – ואנחנו שותקים. היו כאלו שלא הפסיקו להתפעל מעצמת הבנייה, ולא תמיד נעים להיות עוכר השמחה. ואני לא באה בטענות נגד ההשתאות הזו, אבל השאלה הנשאלת היא למה לא היינו מסוגלים להבין שבנייה והרחבה אין פירושם מחיקת העבר, אפשר הרי גם לעבוד עם מתכננים שירצו ויהיה להם חשוב לשמור על הרצף של התכנון המקורי של הקיבוץ.

אחד מן התחומים שלא הבנו שיש להתכונן לקראתו, להעמיק בו וללמוד אותו היה תחום התכנון, היום אנחנו נמצאים במצב שאנחנו רוצים לעורר מחדש את הדיון על הבנייה בקיבוץ ועל אופייה.

להתחיל בתהליך שיהיה לנו שתכנון המלווה בדיונים ציבוריים הוא שלב שאסור לדלג עליו, כל תהליך משמעותי כמו בנייה חייב להיות מגובה בחשיבה מעמיקה, בשיתוף עם ציבור החברים. ומורשת תכנונית של יישוב אסור לה שתירמס במחיי כף אחת של שופל.

הדרך הנכונה / נעה לוי

יחד עם כל התנועה הקיבוצית, יחד עם אונסק"ו שמעלה את אדריכלות הקיבוץ כמורשת עולמית ורוצה להנציח אותו – אנחנו נמצאים בתוך גל כללי שאי אפשר להתעלם ממנו, שקורא להתעורר ולשמור על ההיבט הפיזי של זהותנו כקיבוץ. מוקי צור קרא במפגש שהתקיים בעין-חרוד: "צריך להדליק את הדמיון, אם הנושא יהיה על השולחן – יהיה דיון, ויכוח, מסירת אחריות לחברים לא רק על ביתם ועל גדר ביתם, אלא על הישוב כולו! אנו עוסקים כאן בזהות של מקום ולא צריך לוותר לאף אחד..."

מתוך דברים אלו אני רוצה לצאת לשני כיוונים שלדעתי יאפשרו התקדמות בדרך הנכונה:

א. "מסירת אחריות לחברים" – שיחשבו, ידונו, יתווכחו, יביעו דעתם. זכותם של החברים להשתתף בעיצוב המקום בו הם חיים. זכות כל חבר להשתתף בהחלטה עד איזה גובה יתרוממו הבתים סביבו, כמה שטחים ירוקים יהיו בין הבתים וכמה עצים יתרוממו מעליהם, כמה שבילים בלתי סלולים יהיו דרוכים לרגליו, באיזה אופן בטוח וחופשי ירכבו הילדים על אופניהם וקשישים על קלנועיהם, האם ישמר הבית עם הרעפים האדומים, האם מתקני האשפה יהיו צנועים ואחוריים, האם יש צורך ב"מרכז קיבוץ". האם יבנו גורדי שחקים, מרכזי קניות, כבישים עם מסלולים יפרסו וכל עץ ודשא יימחקו לצורך מקומות לחניות פרטיות. כל איש ואישה יטפחו את סלונם ומטבחם, והיתר – מאי נפקא מינה. אפשר לעשות זאת בהרחבת ועדת התכנון, בקיום חוגי בית שהחלטתם תחייב את המתכננים, ועוד.

ב. עם זאת נראה לי שהדרך הממוקדת יותר, וזו המבטיחה גם הקשבה לציבור, כבוד למורשת והבנה איך לשלב קידמה ושימור – היא לשכור את האדריכל הנכון. לאור התנועה הזו שמתרחשת עכשיו בקיבוצים רבים, ישנם שמות שכבר הוכיחו את עצמם כמחויבים לנושא. המפגש בין קיבוץ החרד לדמותו לבין אדריכל עם ערכים, יעוד והבנה יובילו אותנו למקום הנכון.

הספד לעצים / חיימקה ורדי

בשטח השכונה החדשה, בחלקה הקרובה לנגריה, קיים בית קברות לעצים. לקראת התחלת בניית השכונה, כשהכינו את השטח, העתיקו לשם עצים נהדרים שהיו במשך שנים מול הרפת. עצים כה גדולים קשה מאד להעביר, דרושה הכנה דקדקנית, אך כאן עשו זאת בלי כל התהליך הדרוש לביצוע משימה מסוג זה.

יום אחד באו לשטח, חפרו וקרעו את השורשים, העבירו את העצים, ואחרי-כן גם שכחו להשקותם מדי פעם. רוב העצים כבר אינם. אלו שנשארו בחיים מצבם גרוע, אולי עדיף היה לעקור אותם מאשר לראותם כפי שהם. ומכאן, לעצים אחרים במקומות אחרים.

ליד הגשר בחנייה היה נטוע עץ מילה פנסילבניה, שתיל שקיבלנו בעבר מחוות הנוי שליד מדרשת רופין. בזמנו היינו שלוחה של החווה ועזרנו באיקלום צמחים חדשים בארץ. והנה, יום אחד, באו וחילבו בו בלי התחשבות. היה אפשר בקלות לבצע את העבודות באופן ידני ולהשאיר את העץ. סיורים רבים של גננים מהקורס במדרשה כבר לא יראו אותו...

לא עבר זמן ומכה שנייה ניחתה על עצינו. הפעם היה זה האורן הנהדר שעמד מול הכלבולית. בחוסר תכנון וברשעות עבד מחפרון באזור וקרע את השורשים

האורן הימי מול הכלבולית. צילום: אלדד ורדי

של האורן בלי רחמנות. עץ כל כך יפה, שלא דרש כמעט גיזום ובנה את עצמו באופן כל כך מושלם. אגב, גם הוא היה באיקלום אצלנו.

מדוע אי-אפשר היה ליידע את אריק בכל אותן העבודות? ניתן היה בקלות לעקוף את העץ בחפירה, וגם, מדוע היה צריך לחפור כל-כך לעומק? אפשר לחשוב שבנו שם מחסום נגד טנקים...

חרף כל המאמצים של אריק לא ניתן היה להציל את העץ. תאמינו לי שכואב הלב.

כמה שעות לאחר פרסום מאמר זה בעלון המקוון התקבלה באתר התגובה הבאה. מקורות יודעי דבר סיפרו לנו שמקום מושבו הנוכחי של הכותב הוא אי שם בהונגריה:

חיימקה יקר

דרך כתיבתך ניתן להרגיש את אהבתך הגדולה לעצים ולנוף בקיבוץ. אבל – גם אני רוצה להספיד עץ אחד.

ההורים שלי – מגדה וצבי – גרו בשכנות לרודולף וחיה דרייפוס. בחצר של הפרידים באמצע הדשא – עמד לו עץ גבוה ויפה (אני לא זוכר את מינו – אולי צפצפה). את העץ הזה נטע שם צבי והעץ גדל והיה חלק מהנוף המשפחתי ומהקשר של כולנו לבית. יום אחד – מגדה חזרה מהעבודה ולתדמיתה גילתה שהעץ איננו! נעקר ונלקח מהמקום. אחר כך גם צבי חזר מהעבודה במטעים – ושניהם נעצבו מאוד. אף אחד לא הודיע. איש לא הסביר למה. למי הוא הפריע? עד היום התעלומה לא נפתרה אבל הזכרונות נשארו.

כל זה כמובן לא הפחית את אהבתי וגעגועי לקיבוץ – לדשאים, לשיחים, לפינות המוצלות, ולנוף המדהים כפי שאני זוכר אותו משנות השמונים.

אביב שמח

אריה פריד

אַלְגִּיהַ למילה / אריק סיון

היה היו שני עצים, האחד - מילה פנסלוונית, והשני - אורן ימי. הייתה המילה מקבלת את פני הבאים וגם היוצאים במגרש החנייה של

המילה על הגשר. צילום: אלדד ורדי

הקיבוץ, וביחד עם הכוריזיות הוורודות ושדרת האלמוגנים הייתה משלימה נוף ייחודי של הגבעה. בכל עונה מעונות השנה הייתה מפגינה את גווניה: בקיץ פרשה את ענפיה הרחבים לצל, בסתיו היו העלים צובעים בצהוב את השמיים, בחורף היו ענפיה משרטטים את דיוקנה על שמיים אפורים ובאביב שיחק האור בין עליה הרעננים. וכך, שנה אחר שנה, במשך יותר מארבעים שנים, הייתה היא סימן לנפגשים בגשרון. וכשעלו הדחפורים על שכונת הבנים 'להפוך עקוב למישור' לא השכלנו לשמר ולשמור עליה, ושוב לא היו עליה, ושוב לא היו צבעי שלכת, נותרה רק אנדרטה יבשה וכואבת.

והנה, לא מזמן, חידשנו כבישים וחניות, והאורן הימי שהיה יותר גבוה מן הבניין שלידו ניטע לפני שנים רבות, זה שהיה פעם מחסן הבגדים ומתפרה והיום הוא כלבולית, עץ ייחודי שעוצב כפסל סביבתי, ותרם כה רבות לנוף ולסביבה, לא עמד לו כוחו מול מכת מחפר אחת. מכה אחת של קבלן חסר גוש גדע את שורשיו, וגם הוא לא עמד לו כוחו והוא מת. כמה עצוב, כמה מתסכל, שלא הצלחתי/הצלחנו לתת מספיק כבוד לעצים בני עשרות שנים.

תקוותי היא שבהמשך שיפור הכבישים והחניות נדע לנהוג יותר ברגישות כלפי עצים שמלווים אותנו מאז ראשית היישוב, ולא נמהר בהחלטות שיחרצו את דינם למוות.

ועוד הערה, ברוח הזמן.

כמי שיושב בצוות התכנון שנים רבות, יש לדעתי להוסיף לצוות חברים/ות אשר עיסוקם היומיומי אינו דווקא בתכנון, אך יש להם זווית ראייה אחרת על המרחב הקיבוצי ועל תכנונו, והם יכולים לתרום היבטים נוספים לעתיד תכנונו של היישוב שלנו.

השקיית עצים לראשונה

בחפשנו דירה בברוקלין, בתחילת השליחות, מצאנו אחרי מאמצים רבים בית קטן וחמוד עם גינה וחצר – ממש כמו שחלמנו. בחצר אפילו עמד לו עץ אגס מעטיר ופורה ומענפיו משתלשלים להם אגסים שמנמנים וזהובים. אלא שהימים ימי סוף הקיץ, והבית עמד בשימונו כבר מס' שבועות וכשנכנסנו אליו לבסוף מצאנו את החצר המרוצפת מכוסה בעשרות אגסים מרקיבים למחצה וענן סמיך של ברחשים מרחף בתוך.

לא עמדתי בטל, מיהרתי ואספתי את כל האגסים בשקי אשפה שחורים, בעמל רב גררתיים אל שפת המדרכה, (ללמדכם, שבעיר ניו יורק, האשפה נאספת ממש משפת המדרכה, בשקים, ללא צורך בפחים). ובא לציון גואל, סברתי. אלא שלמחרת, ביוצאי את הבית, מצאתי את השקים שלי עומדים לבדם, מיותמים על המדרכה ופתק חד משמעי באנגלית אמריקאית שלטונית צמוד להם. להודיעני כדלקמן: "אין עובדי התברואה הניו-יורקית מתכוונים לאסוף שקיות כה כבדות ומלאות, רחמנא ליצלן, בקילוגרמים רבים ומטפטפים של קומפוט אגסים מהביל ומסריח. ויתכבד אדוני ויפטר מהשקים האלו במהרה שמא ימצאו הם מוטלים שוב על המדרכה, ובמקרה שכזה ישלם כבודו קנס מפולפל ללמדו שיש סדר ושלטון בעיר ניו יורק"

אם כך נותרתי, עם כ-50 קילו אגסים רקובים, וללא שום יכולת לזרקם או להיפטר מהם. באותו ערב נכנסתי לאינטרנט, קראתי כל מה שאפשר לדעת על תהליך הפקת הקומפוסט, והשאר, כפי שנאמר, הסטוריה מתוקה של מודעות סביבתית.

כן, שלא תתפלאו לשמוע שמייד כשנקרתה בפני ההזדמנות, מיהרתי לשמוע על תוכניות המיחזור המקומיות מאלי שוורצר. אלי הוא בן זוגה של עמית גשן, אדריכל ומתכנן עירוני – עוסק בשנים האחרונות באיכות הסביבה, מלווה פרויקטים של בנייה ירוקה. כמו כן הוא מייעץ ומלווה פרויקטים של בינוי במשרד הביטחון. אלי מייעץ להנהלת הקיבוץ בנושאי איכות הסביבה, בעיקר בהקשר של תכנית המיחזור של המועצה המקומית. ללמדכם, שהמועצה

מחויבת לתוכנית ארצית לצמצום הפסולת להטמנה ב-20%. ולמה מחויבים אנו בכך, אולי תשאלו? ובכן דעו לכם כי כבר אין מקום בארצנו הקטנטנה להטמין בה עוד את הררי האשפה שאנו מייצרים, וגם במקום בו מטמינים, הזיהום הוא רב והנזק חמור. כמו כן, רק חישובו על כמויות האנרגיה שצורכות כל אותן משאיות שמסיעות את הזבל שלנו הלוך ושוב על פני הארץ.

אלי הסביר לי שלמעשה, החוכמה הגדולה איננה מיחזור האשפה (שגם הוא תהליך זולל אנרגיה ומזהם לכשעצמו) אלא בעצם השימוש החוזר, ורק כשנלמד כולנו את הלכות השימוש החוזר האמיתי ונדע פשוט לזרוק הרבה פחות דברים לאשפה – כי אז גם נהיה סביבתיים באמת. אלא שבינתיים, אין מה לעשות ויש להתמודד עם האשפה שאנחנו מייצרים.

אז מה התכנית?

הפסולת הביתית בעצם מחולקת לשתיים:

הפסולת הרטובה (שיירי המזון, גזם גינתי ועוד) תלך לתהליך קומפוסט ביתי: כל בית יקבל מיכל קומפוסט וילמד איך מייצרים קומפוסט ביתי, כך שאפילו קליפה אחת של בננה לא תיזרק לפח הזבל השכונתי. לא מאמינים? כן, כן, זה אפשרי ואפילו די כיף והרבה יותר היגיני ונוח.

את הפסולת היבשה (אריזות, נייר, בקבוקים וכו') ניקח למרכזי המיון בקיבוץ ושם מייין אותם על פי סוגי אשפה שונים, סוג סוג ומיכלו התואם בצבע אחר. חלקם כבר מוכרים לנו כיום. (נייר, בקבוקי פלסטיק, זכוכית, מתכת, פלסטיק קשיח ועוד) נמלא אותם עד גדותיהם ושיר חדות המיחזור בפינו.

בנוסף לכ-20 מרכזים שכונתיים כאלו, יעמוד בלב הקיבוץ מרכז ובו מלוא הרפרטואר של מיכלי מיחזור, כולל מיכלים לבדים ובגדים ישנים, צעצועים, פסולת אלקטרונית ועוד. כך בעצם נוכל להפריד במקור את כל הפסולת שלנו, ולפחים הרגילים, אלו של האשפה הרגילה, יגיע רק זרויף דק מן הדק של אשפה בלתי ממוינת.

עוד גילה לי אלי, שזהו בעצם מעין רק הליך ביניים. בעתיד היותר רחוק, ייבנו מרכזי מיחזור אשפה אזוריים משוכללים, ואנו, ביישובנו, נשוב להפריד את האשפה רק לשני סוגים – אשפה רטובה ואשפה יבשה. הרטובה – לקומפוסט כמובן (יופי שזכרתם!!), והיבשה למיכלי אשפה יבשה שיאספו ויופרדו לסוגי האשפה השונים במרכזי המיחזור הכלליים. אלא שעד שאלו יבנו, במהירה בימינו, אנו, האזרחים, נקבל את הזכות להפריד את האשפה במקור.

ולמה, הוספתי לשאול, יתכבדו תושביה הנכבדים של הגבעה לטרוח את כל הטורח הזה? תהיה מערכת אכיפה, ענה אלי, וישוב שלא יעמוד ביעדי המיחזור שתקבע המועצה – ייקנס. מעבר לזאת, המטרה כמובן היא שהתושבים יבנו את החשיבות הסביבתית העצומה במיחזור ויעשו זאת מרצונם הטוב. כמו כן, התהליך כולו ילווה במערכות משלימות של חינוך סביבתי והסברה.

העולם כולו מבין היום, הוסיף אלי, שמודעות סביבתית היא כבר לא נחלת המשוגעים לדבר שחסים על גורלו של פרפר מסויים, או זן נידח של "שונמית החורש". מדובר במציאות חיים חדשה, שכל מי שחרד לעתידו הכלכלי והחברתי חייב להבין שאורח חיים סביבתי הוא בבחינת הכרח ולא מותרות. המשכנו להפליג ולדבר על נושאים אחרים, תכנית האב לירוק עמק חפר, בנייה ירוקה, פיתוח בר קיימא ושימור המרחב הקיבוצי ועוד ועוד, אבל על כל אלו בפעם הבאה.

הרווח בין המצוי לרצוי / אנטה ז'סטקוב (מנהלת הגיל הרך)

במסגרת הגיל הרך של הקבוצ, מתחנכים השנה 118 ילדים בגילאים 3 ח' עד 6 שנים, מתוכם 85 ילדי הקיבוץ (כן ירבו), והשאר ילדי חוץ. תפקידי לנהל את המערכת, לתת מענה להורים ולהדריך את הצוותים.

אני גאה להיות שותפה לעשייה הקיבוצית, השומרת על גישות היסוד של החינוך המשותף תוך יכולת להשתנות ולהתאים את עצמה לנוף הישיר המתחדש.

המערכת, הפעילה לאורך כל השנה (כולל חופש גדול וחגים), עשתה בשנים האחרונות שינויים משמעותיים שהובילו להתמקצעות והתייעלות: בראש כל יחידת גיל עובדת גננת מוסמכת, קבוצות הילדים גדלו ונערכה התייעלות בכוח האדם.

הדבר היחיד שלא השתנה באופן משמעותי הם מתקני הגיל הרך, בתי הילדים.

השינויים שערכנו במבנה האירגוני היו חייבים להיות מלווים בהתאמת המבנים, דבר שלא נעשה. עקב כך נגרם תסכול רב לצוותים החינוכיים, שלא יכולים למצות את הגישות החינוכיות ואורחות החיים הרצויים.

כל המבנים שלנו, יועדו בראשית הקבוצ לשיטת החינוך של הלינה המשותפת לקבוצות קטנות,

ולא נערכו בהם השינויים המהותיים שחויבו מעצם השינוי. המבנים של היום הם לא רק ישנים ובלתי אסתטיים, הם גם סדוקים, רקובים ועם גגות אזבסט בלתי בטיחותיים.

לפניכם מספר דוגמאות, שימחישו את הנושא:

בפעוטונים נפתחה מחיצה (שחילקה בעבר את הבית לשתי קבוצות של ארבעה פעוטים), במטרה להגדיל עד ל 16 את מספר הילדים ולחסוך בכוח אדם. דבר זה חייב התאמת מטבח, שירותים, מקומות אחסון וחדרי שינה לקבוצה שגדלה. וזה לא נעשה. הילדים ישנים בצפיפות בלתי אפשרית על מזרונים שנאספים במשך שעות הפעילות על מנת להרוויח מקום נוסף, הבית

נראה לא מאורגן ובלתי יעיל. לפתרון חלקי נסגרו מרפסות, שחלקן עם גגות בלתי בטיחותיים.

הגנים: רימון, דולב ודקל, אשר נבנו בזמנו לקבוצות של 16 ילדים כוללים היום בין 25 – 35 ילדים. החללים שלהם מנוצלים באופן בלתי הגיוני, דבר הגורם לבזבז מקום מצד אחד, וצפיפות גדולה מצד שני. הבתים ישנים, מוזנחים ואינם תואמים את העידן בו אנו חיים.

לאחרונה, עלתה בהנהלת הקבוץ הצעה **לפנות את כל מתחם הפעוטונים** ולהעביר אותו לבתים הגדולים שבסביבות הגנים שיותאמו לשם כך, ובאופן הדרגתי גם **לשפץ את כל הגנים הנוכחיים**.

ההנהלה החינוכית תומכת מאד בתהליך זה, וסבורה שלא ניתן לעכב את ביצועו, ויש לפעול באופן דחוף ומיידי.

הנושא אמור להגיע למועצת הקבוץ, ואני תקווה גדולה שהוא אכן יאושר ויבוצע במהירות האפשרית וכך נוכל כולנו – הילדים, ההורים והצוותים החינוכיים ליהנות מבתים נוחים, אסתטיים ומותאמים לדרישות החינוך והזמן.

עץ הדקל ליד הגנים

תמונה משפחתית / ענת אופיר עם משפחת זהר

לפני כחודש, באחת מישיבות הלילה של אמיל ורענן בנושא העלון, העליתי הצעה תמימה להוסיף לעלון מדור שיתן לעלון קצת יותר "צבע", משהו כמו המדור שאהבנו בדף האחרון של מוסף השבת של "הארץ", שבו כל שבוע הוצגה תמונה וראיון של משפחה שונה בארץ. לא ראיון רגיל אלא התבוננות אנתרופולוגית משהו על סוגים שונים של משפחות המרכיבות את הפסיפס האנושי של החברה הישראלית. שיחה שמשלבת שאלות על עניינים קטנים של היומיום, מחשבות ורגשות וסיפורים פיקנטיים ואזוטריים על החיים. רענן ואמיל התלהבו ומייד ירו לעברי – יפה, המדור שלך, מתי את מגישה לנו את הכתבה הראשונה?

כדי לא להסתבך יותר מדי עם הצעות ללא כיסוי, ביקשתי דחייה עד לעלון הבא ואז הטלתי על בעלי במוצ"ש לסיים להשכיב את הילדים ויצאתי לבית השכנים, שחשבתי שרבים מכם עדיין לא ממש מכירים. והנה מה שיצא...

ביקור בבית משפחת זהר

הבית: עם הדפיקה בדלת מקבל אותי צ'ופצ'יק הכלב הננסי בנביחות עזות. על הדלפק במטבח מונח אגרטל קטן עם פרחי נץ החלב וקערת זכוכית עם בונבונים, מוכנה לכל אירוח שיבוא עלינו לטובה. בסלון הנקי והמסודר מונחת קערה גדולה עם תותים גדולים ואדומים מהקניות שערך ארז בשוק. שמיכות פיקה בצבע בז' פרוסות על הספות.

בני המשפחה: גיא (כתה ד') שרועה על אחת הספות מכורבלת בשמיכת פליז, נרי (בן שנתיים בפעוטון) ורומי (בת 6 בגן דולב) כבר ישנים. ארז (44) ומאיה (36) ישובים על הספה השנייה. מאיה, כרגיל, נראית כאילו יצאה מסלון יופי זה עתה, מטופחת ולבושה בקפידה, ארז עוד לבוש בבגדי השבת עם כיפה לראשו.

תעסוקה: ארז הוא קבלן שיפוצים, מאיה מטפלת אלטרנטיבית ועוסקת גם במקצועות הקוסמטיקה. בשנים האחרונות היתה עסוקה בעיקר בגידול הילדים ולאחרונה חזרה לעסוק במקצועה ואף הפכה לשם כך את הממ"ד לחדר טיפולים.

קצת היסטוריה: מאיה היא נכדתה של גילה אגמון ז"ל וביקרה לא מעט בילדותה בחופשים בקיבוץ. המשפחה עברה מפתח תקוה להתגורר בשכונה החדשה בקיץ 2010.

ארז מבקש שנזרז את הראיון כי הוא צריך לקום מחר ב-5 לעבודה והוא כבר צריך ללכת לישון!

מאיה, נתחיל בדברים החשובים: איך דמיית את השכנה שלך לדו-משפחתי (עבודתכם הנאמנה – כותבת המדור- ע.א.) לפני שהכרנו?

מאיה: דמייתני את ענת כקיבוצניקית גדולת מימדים עם שיער ארוך, מוזנחת –משהו, ואכן התבדית'...

גיא, איך היית מתארת את המשפחה שלך?

גיא: אנחנו הרבה פעמים נשארים בבית בשבתות, ואז מצליחים למצוא כל מיני הרפתקאות מעניינות.

ארז: אני לא אוהב לנסוע בשבת, בכלל, אני מוצא את העולם שלי בין 4 קירות ביתי. הבילוי שלי הוא בבית – לראות טלוויזיה, הבישולים, הריקודים עם הבנות. **מאיה:** ארז הוא כמו שבלול, מרגיש הכי נח בבית שלו. הרבה בגלל שבמשך השבוע הוא מסתובב הרבה בגלל העבודה שלו.

גיא, מה את אוהבת בקיבוץ? מה את לא אוהבת?

גיא: אני מרוצה כי אפשר להסתובב חופשי, יחפה, ללכת לחברות בבטחון, כל כמה בתים יש לי חברה שגרה בשכונה. אני לא אוהבת שלפעמים אנחנו עושים את אותם הדברים שוב ושוב, למשל הלכנו לטייל לפרדס כבר כמה פעמים וכבר מיציתי את זה. חוץ מזה כל פעם שבאים חברים עם ילדים, מבקשים ממני לקחת את הילדים להראות להם שוב את הרפת'...

ארז, מה הצלחת להשיג בחיים שאתה הכי מרוצה ממנו?

ארז: שהכרתי את אשתי! זה כאילו שרק אתמול התחתנתי, עבר כל כך מהר...

מאיה: לא מזה שהכרת אותי, אלא מזה שנשארתי איתך אחרי 10 שנים!

ארז (צוחק): כל החברים שלי היו בטוחים שאני מתגרש אחרי חצי שנה.

מאיה: גם אמא שלך היתה בטוחה...ארז היה ציפור חופשיה.

ארז, איזה חלום אתה עדיין רוצה להגשים?

ארז: להקים בית-כנסת בקיבוץ.

מאיה: לפני 15 שנה היה לו חלום להיות טייס

ארז: זה כבר עבר לי...

מה ארז מבשל הכי טוב?

מאיה: (חושבת...) הפסטות שלו ממש טובות!

ארז: אני הפסקתי לבשל, מאיה אלופה בזה. אצלנו כל ארוחת שישי היא כמו ליל הסדר אצל אחרים, בזכות הבישולים של מאיה. תמיד יש גם דגים וגם בשר וגם עוף. התפקיד שלי זה לעשות קניות.

ארז יוצא להתאוורר וחוזר עם חולצת פיז'מה עיראקית לבנה עם פסים שחורים וכפתורים (יש סיכוי טוב שחולצה כזו בדיוק היה גם אבא שלו נוהג ללבוש...)

איך נפגשתם? זו הייתה אהבה ממבט ראשון?

מאיה: נפגשנו בבליינד דייט, שאחריו אמרתי לעצמי – אני את הבחור הזה בחיים לא אראה יותר!

ארז: אני לא חשבתי כך...

מאיה: אחרי חודשיים זה התברר כמובן כלא נכון.

איך אתם מרגישים בקיבוץ?

מאיה: דווקא אנחנו - העירוניים מבחוץ - עלינו ראשונים בהגרלה לבחירת המגרש בשכונה החדשה וזכינו במגרש שבאמת רצינו בו, שמאפשר יותר שקט ופרטיות. אבל יותר ברצינות, אחד הדברים הטובים שקרו לנו כמשפחה היה המעבר לקיבוץ, זה מוציא מכל אחד מאיתנו דברים טובים. טוב לי בקיבוץ, אני מרגישה שהתחברתי מהר. אני לא מתגעגעת להמולה בעיר. עם זאת חסרה לי תחושת הנוחות והבטחון שהייתה לנו בקרב מעגל החברים הקרובים שהיו לנו בעיר. עכשיו אני מרגישה שאנחנו צריכים להוכיח את עצמנו, אנחנו סוג של אוטסיידרים, כי אנחנו המשפחה היחידה שבה שני בני הזוג לא גדלו או חיו לפני כן בקיבוץ. אני מרגישה שיצרנו קשרים חברתיים אבל עוד אין את תחושת הנוחות שהייתה לנו קודם, שאני מקווה שנגיע אליה בקרוב.

ארז: אני דווקא מתגעגע לפתח תקוה - להמוניות, להמולה, לקירבה לכל מקום, לשוק... אבל אני אוהב את הקיבוץ. אני אוהב את השוני מהחיים הקודמים שלי, את השקט, השלווה, הרוגע.

אז מתי אתם עושים גינה?

ארז: כשאני אזכה בלוטו! אבל ברצינות, אני צריך קודם להגדיל את המרפסת בדק מעץ ולשים בטון בחורים בטרסה, ואז אפשר יהיה לשים דשא.

תודה למאיה וארז על שפתחו את ביתם ובהצלחה בהמשך ההשתלבות בקיבוץ!

על "נאום המלך" שמעתם? בטח שמעתם! למי שלא זוכר או יודע, הסרט עצמו מספר סיפור שהיה. אפיזודה קטנה בחיי המלך ג'ורג' השישי (ברטי, למקורביו), המגמגם, ערב הכתרתו (למגינת רוחו) למלך אנגליה במקום אחיו הכריזמטי, ואיך עבר טיפולי ריפוי בדיבור להכינו לנאום לאומה ערב מלחה"ע השנייה. בטח גם שמעתם את כל התשבחות לשני השחקנים הראשיים המעולים שבו. אבל תרשו לי הפעם להיות לגמרי פמיניסטית ולהעלות, ליד שני הבחורים הנפלאים הללו בחורה אחת, נפלאה לא פחות. בשבילי זהו סרט של 3 שחקנים, מאד מזכיר מזהה. המלך, אשתו והמרפא בדיבור. קולין פירת, שמגלם את המלך, קיבל פרס גלובוס הזהב על תפקידו, ומשחקו מצדיק לגמרי גם פסלון קטן בסוף החודש. ג'פרי ראש, המטפל, אמנם לא זכה בפרס אבל משחקו בהחלט מצדיק. שני הגברים מחזיקים, כמעט, את הסרט. למה כמעט? כי איכשהו שכחו את הלנה בונהם קרטור הנהדרת, המלכה-האם, האישה שלי, שדוחפת ותומכת ומעודדת את בעלה העילג עם הרבה אהבה, הומור ואמפטיה.

לסרטים בריטיים יש מירה'לה (פינה חמה) אצלי. להלנה בונהם קרטור גם. ופה היא זו שמדביקה את הכל לסימפוניה נפלאה של וירטואוזיות משחקית ותיאטרלית.

נאום המלך החזיר אותי גם לתקופת ערב מלחמת ששת הימים. בתור ילדה בבאר-שבע של שנת 67', הייתה לי הרגשה של חגיגה! מילוי שקי חול ובנייתם בכניסה לחדר המדרגות, לינה על מזרונים אצל השכנים בקומת הקרקע כי אסור היה להיות בקמות מעל. ממש פיקניק! ואז בא נאומו ההיסטורי, מגומגם ורועד של לוי אשכול. יושבת עם הורים, חברים ושכנים סביב הרדיו הגדול בדירה הריקה והחשוכה ("האפלה") ומקשיבים בדריכות לנאום לאומה ערב מלחמה הרת גורל. ספוקי... בתור ילדים לא כ"כ הבנו עד כמה חמור המצב. אבל עכשיו, כששמעתי אותו שוב... עקבתי אחר המלך נואם בסרט ותהיתי איך אשכול התכוון לנאום שהוא שלו, מי הכין, אימן אותו ועזר לו, לא בהצלחה מרובה, להתגבר על הגמגום והחשש. לא שאני חושבת שהיה מגמגם כרוני אלא ששני האישים הללו, המלך ולהבדיל אלפי הבדלות – לוי אשכול, אמורים לנאום לאומה נאום סמכותי, מרגיע ונוסך בטחון. המלך – אולי הצליח...

הסרט השני, "ברבור שחור", זיכה את נטלי פורטמן בגלובוס והנביאים קובעים שגם מהטקס הבא תצא עם נאום תודה. מגיע לה! לא אכנס לפרטי הסיפור, בעיקר משום שבשלב מסוים נראה קצת בדיוני משהו. אבל מתחילת הסרט היו לי פרפרים של מתח בבטן. מתח שהלך ועלה עם התפתחות העלילה. באלט לא בדיוק מדבר אלי אבל העבודה על "אגם הברבורים", תנועות הזרועות של הרקדנים, כמו ברבורים, הריקוד עצמו, החזרות – פשוט מהפנט! ומעל הכל – משחקה המדהים של נטלי, מלא עוצמה וכמו הר געש לפני התפרצות. הביצועים הריקודיים שלה, הלחץ, המתח. האנרגיה העצורה בדמות, הולכת וגואה, גואה, גואה עד ש... בררררר.... חזק מאד!

(פורסם בעיתון "ישראל היום", 11.2.11)

בשבוע שעבר התקשר משה צ'ציק (55) מכפר חיים, קטוע יד מתאונת עבודה לשחף רטר (38) והזמין אותו למסעדה בנתניה שם חיכו לו בעלי מוגבלויות נוספים. "הרגשתי שאני חייב להודות לשחף באופן אישי. עשינו לו חגיגה גדולה והרמנו כוסית טובה על הניצחון הגדול שלו. שנים ארוכות אני מגיע לים ונאלץ לראות איך נכי צה"ל ומשרד הביטחון נכנסים לחוף בחינם ואני צריך לשלם. שחף נלחם גם עבורי ואחרים, לא וויתר לרגע עד שהוכיח וניצח לפני מספר ימים דרך מבקר המדינה, חברי כנסת, שרים מי לא. זהו, עוד מעט תבוא השמש ואנחנו נגיע לים כמו מלכים", מספר צ'ציק.

רטר לא לבד. מה יש באנשים האלו כמו הילד דניאל יובל (12) שאיבד את רגלו לאחר שדרך על מוקש ועכשיו מוביל חקיקה בכנסת, עו"ד ורד פרי שהצליחה לשנות את המס של אמהות עובדות, עדי לוסטיג שהצילה את חוף פלמחים ואחרים המוכנים להאבק, להשקיע מאמץ, זמן ואנרגיה כה רבה גם עבור הכלל, החברה, לשנות חוקים, ליזום כאלה חדשים ואפילו לעצור פרויקטים ענקיים שתוכננו זמן רב. אולי המכנה המשותף בין חלקם הוא סבל אישי שעברו, אחרים ניחנים בחוש צדק מפותח, אכפתיות חברתית, סביבתית וקהילתית גדולה מנשוא. זהו סיפורו של איש אחד שעשה מעשה גדול וחשוב עבור אלפי בני אדם להם היה פה, בשבילם נאבק לבדו וניצח את כל הקשיים והמהמורות שניכרו בדרכו.

שחף רטר (38) נולד וגדל בקיבוץ גבעת חיים איחוד. תמיד הוגדר שם במשק כ "בעל צרכים מיוחדים", לא אחת זכה לניכור בשבילים, ידע עימותים לא מעטים עם חברים שונים ומוסדות הקהילה. לפני 11 שנה הוא נסע שוב לים בחוף בית ינאי עם המכונית של הקיבוץ. "הים תמיד היה בשבילי מקום מאוד אהוב, מקום שלי של חופש ואוויר. פתאום שאלתי את עצמי, למה אני כאחד המוגדר כבעל צרכים מיוחדים בשל סיבות כאלה ואחרות צריך בכלל לשלם על הים. למה הנכים של משרד הביטחון חולפים על פניי ונכנסים בחינם, ואני צריך לשלם קנס כי אני בעצם נכה של הביטוח הלאומי?", שואל רטר.

את השאלות האלה בדיוק החל רטר להפיץ בסדרת מכתבים למבקר המדינה, רשות הטבע והגנים, עשרות חברי כנסת, שרים. "החלטתי באותו יום שאני יוצא למאבק. ידעתי שאני לבד, ידעתי שיהיה קשה אבל גם חשתי שאין מי שיעשה עבורי ועבור אלפי אנשים אחרים את המאבק הזה. אני אדם עקשן, לא תמיד זה עומד לזכותי אבל בעניין הזה לא נתתי הנחה לאף אחד", הוא מספר.

ההתחלה הייתה באמת קשה. לצד מאבקו ברשויות השונות המשיך רטר להגיע קיץ אחר קיץ לחוף הים ולראות איך יש כאלה נכים הנכנסים חינם ואחרים נאלצים לשלם כסף. הדבר תבע גם עימותים. "היו לי הרבה עניינים בחוף הים שהגיעו גם לאלימות, וויכוחים והרבה דם רע ביני לבין אנשי הרשות, מנהלי הים. לא פעם רצו להרחיק אותי מהים, גם לעצור אותי. הלכתי

בים ופניתי לכל אחד שהבחנתי שהוא נכה או בעל צרכים מיוחדים. אמרתם להם-אני שחף רטר, אני נאבק גם עבורכם, אני רק מבקש שתחתמו לי שאתם איתי במאבק. אני כבר אמשיך לכתוב ולפנות לכל מי שצריך. מאות אנשים חתמו לי. הפכתי את זה למטרה הכי חשובה של חיי", הוא מספר.

חוף בית ינאי הוא אחד החופים הכי יפים ומבוקשים בישראל. מיקומו במרכז הארץ, רצועת החוף הארוכה והפתוחה שבו, מזרימים אליו מתרחצים ונופשים מכל רחבי הארץ. יש שבאים לקמפינג, מציבים אוהלים. חבורות צעירים כובשות בו את הלילה, מנגנות סביב המדורה. משפחות מציפות אותו ביום, כל אחד מוצא שם את מקומו באוויר הפתוח. החוף שייך לרשות הטבע והגנים והוא חלק מגן לאומי נחל אלכסנדר. ע"פ התקנות ואגרות הכניסה לגנים לאומיים ולשמורות נגבית אגרת כניסה רק ממי שנכנס אליו עם רכב. ע"פ משרד מבקר המדינה, נקבעו גם סוגי מבקרים הזכאים לפטור או להנחה מתשלום ובהם נכי המלחמה בנאצים, שוטרים נכים ונכי צה"ל. בכניסה לחוף יושבים עובדי הרשות ולוקחים כסף מהבאים עם רכבים על הכניסה לחנייה. מי שיבוא רגלית יכול להיכנס בחינם.

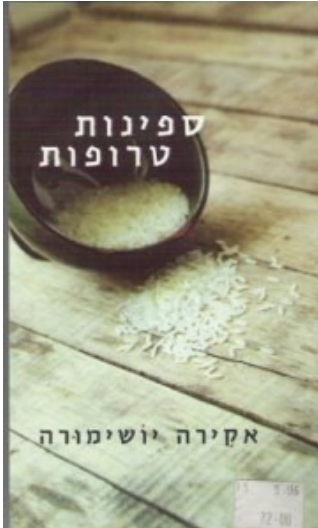
לפני כשנה הגיעה התפנית המשמעותית הראשונה. אחרי בירור ארוך ומעמיק מצאו בנציבות תלונות הציבור אשר במשרד מבקר המדינה כי אכן טענותיו של רטר מוצדקות. "מקום ציבורי שהגישה אליו לאדם עם מוגבלות היא דרך חניה במקום הציבורי הכרוכה בתשלום תחול על המפעיל או המחזיק של המקום הציבורי". אשר על כן, מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור קבע כי בנסיבות המיוחדות של חוף בית ינאי על הרשות לאפשר לכל אדם העונה להגדרת "אדם עם מוגבלות" שבחוק השוויון לחנות בחוף בית ינאי ללא תשלום אגרת כניסה".

"זה היה מאוד חשוב אבל ידעתי שעכשיו גם צריך ליישם את זה. רשות הטבע והגנים גבתה בקיץ האחרון תשלום עבור הכניסה מנכים של הביטוח הלאומי. אני מצידי המשכתי להאבק ופניתי כמובן גם לשר להגנת הסביבה גלעד ארדן", הוא מספר.

לפני כחודשיים קיבל רטר מכתב רשמי מהשר ארדן. "במכתבי לסגן יו"ר הכנסת מ 22 ביוני 2010 הבהרתי את עמדתי לפיה, מקובלת עליי פרשנותו של נציב תלונות הציבור לעניין נסיבותיו המיוחדות של חוף בית ינאי המחייבת מתן פטור מתשלום דמי הכניסה לרכב לבעלי מוגבלויות. לא מקובלת עליי העובדה שעד היום טרם יושמה מדיניות זו ע"י רשות הטבע והגנים. פניתי למנכל הרט"ג וביקשתי התייחסותו לנושא. אני מבטיחך שהנושא לא ירד מסדר היום במשרדי עד למיצויו כנדרש", כתב השר ארדן לרטר. לפני מספר ימים העניין נסגר סופית. ברשות הטבע והגנים קיבלו את עמדת מבקר המדינה והשר ארדן. אומרים שם שבקיץ הקרוב אכן תתאפשר הכניסה בחינם לחוף בית ינאי לבעלי מוגבלויות בהתאם להחלטת שירות נציבות המדינה. רטר הוזמן למסעדה בנתניה. צ'ציק כמעט חנק אותו מרוב חיבוקים. "זה ניצחון גדול. אני מרגיש שעשיתי כאן משהו מאוד חשוב עבור ציבור גדול שלא ידע ולא האמין שאפשר לשנות במדינה הזאת דברים. 10 שנים של עבודה יומיומית, קשה ולפעמים מתסכלת הגיעו לסיומם המוצלח", הוא מתרגש.

בקורת ספרים / תמר שמיר

ספינות טרופות / אקירה יושימורה

ספינות טרופות הוא ספר על הישרדות. תושבי כפר דייגים נידח ועני, שתושביו על סף רעב, מגייסים את כל משאביהם המנטליים כדי לשרוד עוד חודש, עוד שנה. התושבים עובדים בפרך מהילדות ועד המוות והחולים והקשישים נעזבים לנפשם, כדי לחסוך אוכל למשפחה הנותרת. חלק מהמגיעים לבגרות נמכרים לשיעבוד למספר שנים, ובכסף המתקבל, המשפחה מרוויחה עוד כמה שנות חיים.

הסיפור מתחיל ומסתיים בשני המוקדים המרכזיים של הסיפור: חוף הים והמוות. בחוף

הים אנחנו פוגשים את איסאקו, ילד בן תשע, שהסיפור מסופר מנקודת מבטו. אביו, אשר שיעבד את עצמו לשלוש שנים כשוליה על ספינה, ציווה על אמו בטרם לכתו, "אל תניחי לילדים לרעוב". ציווי זה יצר אצל איסאקו מחויבות גדולה, והיווה, במידה רבה, את המוטיבציה המרכזית לפעולותיו של הילד בן התשע.

אנו מלווים את איסאקו ומשפחתו לאורך מספר שנים. חוזים בחילופי העונות, במלאכות היומיום המהוות חלק ממחזור החיים בכפר, בעשיית המלח בחורף המושלג, בפריחת עצי השזיף המבשרת על קץ החורף, בטקסים הדתיים, בדיג הנעשה לעיתים בעזרת כפות הידיים ובליקוט אצות בחוף. שום דבר אינו מתבזבז, לכל דבר יש שימוש. אפילו טווית האריגים נעשית מעיצה של העצים המעטים הצומחים באי.

כל זה נעשה על רקע הציפיה והתפילה להגעתן של "או-פונה-סמה", ספינות העוברות בים ומתנפצות על חופי האי, שמטענן, בדרך כלל שקי אורז ועוד סוגי מזון, יאפשרו לתושבי הכפר לשרוד על האי.

בנוסף לתפילות ולטקסים, תושבי הכפר מנסים למשוך אל האי את הספינות העוברות: הם מדליקים על החוף מדורות, וכשהספינות מתקרבות אל האי, הן מתנפצות על הסלעים ועל השוניות ותושבי האי בוזזים את מטענן. כשהדבר מתרחש, גם העונש לא מאחר לבוא. כך, הים, המהווה במידה רבה את מקור החיים של האי (דגים, אצות וספינות טרופות), הוא גם המקור לעונש הנורא המושת על הכפר.

מול הפשטות והאפרוריות של היומיום, נמצאת צבעוניות עזה: הים הכחול, האדום של השלכת בהרים, אש המדורות והבגדים האדומים (המסמלים אריכות ימים והופכים למבשרי מוות), והמלח והשלג הלבנים, כל אלה בלי טיפת פיוטיות ובשפה פשוטה ומינימליסטית. מומלץ בחום.

אקירה יושימורה, ספינות טרופות, הוצאת שוקן, 2002 (190 עמודים).

מאיה צפיר הפיאט ויופי יחס אישי ואפקט

- ✓ ייעוץ נטורופתי
- ✓ תזונה נכונה בהתאמה אישית
- ✓ תוספי מזון וצמחי מרפא
- ✓ רפלקסולוגיה
- ✓ פדיקור
- ✓ מניקור
- ✓ עיצוב גבות
- ✓ שעווה

052-4393332

מנשקה - קייטרינג

קייטרינג של אוכל ביתי, טרי
וטעים.

צמחוני ובשרי.

לאירועים עד 100 איש.

לפרטים: אלה זיו מירון

052-4330001

פאם בני

שיעורי עזר והכנה לבגרות באנגלית
מורה פרטית מוסמכת ובעלת נסיון רב

050-7619452

pammbeni@gmail.com

ליאור מערכות מים

עבודות אינסטלציה, הרכבת דודי
שמש, פילטרים לריכוך מים,

מערכות מיחזור מים

050-7240876

כיוונים חיים, גל בן-אור

בשעה טובה יצא ספרי הראשון, "כיוונים חיים" טכניקת אלכסנדר לילדים ונוער, לאור.

מטרתו העיקרית של הספר היא להביא לידיעת הציבור הרחב וציבור ההורים בפרט את האפשרויות הרבות הגלומות בשיטה זו. הספר כתוב בשפה פשוטה, מלווה בצילומים מקסימים פרי מצלמתו של נינו הרמן ומספר רב של סיפורים בהם מתוארת דרך עבודתי עם ילדים ונוער בעשרים שנה האחרונות..

ניתן להזמין את הספר:

במייל bgalbenor@gmail.com

בטלפון 050-8499091

דרך יערה ועודד : 04-6369144,

054-4346646

גל בן-אור

הפינה לילד / חגית בוכהולץ

	↓			← 	10	
↓			← 	↓ 	↓	
	←			↓		← אביו של דויד
			← משחק קלפים			←
	אחד התוים	משקה מעורר			← 	אצבע בכף הרגל
	↓	↓		← סוג של תוכי		←
				← 		
	↓			ההפך מבת	↓	←
6	↓		↓	↓		←
↓		↓		← 		
				← 		←

תפזורת - המשפחה שלי

מ	ב	ע	ס	ק	ו	נ	י	ת	פ	ס	נ
נ	ה	ד	כ	נ	ב	י	ח	א	ב	ט	כ
צ	פ	ת	ו	ח	א	ש	ק	ת	ר	א	ד
ת	ג	מ	צ	ל	נ	ע	א	כ	ד	י	ג
ח	י	ד	ח	י	ב	א	פ	ס	ל	ב	א
ד	ס	ו	נ	ס	מ	ז	נ	ד	ק	ת	ד
ש	ט	ד	ל	ח	ל	ט	י	א	ר	ו	ש
ס	א	ע	מ	ד	ש	מ	נ	ח	ד	ב	ז
ב	ר	ס	ה	ס	י	ג	ה	ה	מ	ח	פ
א	ק	ש	ת	י	נ	י	י	ח	א	נ	ב

צחוק בריא:

אמא של נורית הלכה ללדת, שאלו את נורית:
"מה את רוצה שאמא תלד, אח או אחות?"
"אני רוצה אח", אמרה נורית, "כי אחות עושה זריקות."

- .1 אב .11 גיס
- .2 אמ .12 גיסה
- .3 אח .13 בן
- .4 אחות .14 בת.
- .5 דוד .15 נכד
- .6 דודה .16 נכדה
- .7 סבא .17 בן
- .8 סבתא .18 נינה
- .9 אחיין .19 ילד
- .10 אחיינית .20 תינוק

תשבץ הגיון קיבוצי מופרט / יורם פארן

6		5	4		3				2		1
			10				9	8	7		
									11		
		16		15	14					13	12
								17			
19								18			
			23		22				21		20
	27			26		25					24
									28		
				29							
			31								30

מאונך

- 1 מאור אלוהים לעת זקנה (5)
- 2 רוח הבוקר שידו בכל השינויים (5)
- 3 זכות לתת בתים, רווחים, זכויות גם למי שאינו חבר קיבוץ (5)
- 4 רוצים לשמור עליו לאחר השנויים, ושוב אומרים לה לא עכשיו (3)
- 5 אפס בכפית, פיננסית (5)
- 6 לביא בהתנדבות (5)
- 7 שראינו את חשבון המים החמים הוכינו בה (5)
- 8 בקיבוץ הישן לא היינו מחויבים להביא אותה (5)
- 9 בזכות 7 מאוזן אפשר לקבל אותו (3)
- 10 "ב" לא אכל, ובגללו לא פעם ההוצאות גדולות בהרבה מהמתוכנן (3)
- 11 שכל שמכניס לברית אברהם אבינו, גורם לעינויים במכות (5)
- 12 השתגע בכל העולם (5)
- 13 לא להרוג את חברת התקשורת (5)
- 14 חן בענף שלי (3)
- 15 תמכו במושב בעמק יזרעאל (5)
- 16 אף ארוך אבל גם אוזניים לעופף (4)
- 17 כניסה מסתובבת מברזל (3)
- 18 האם מותר לעשות זאת בקבלת חברים? חוק ועדות קבלה יקבע (4)

מאוזן

- 1 מוישה למדבר, מסמנים חלקות (7)
- 2 חוזי דירות פנימי (4)
- 3 שלושת האחרונות, לביטחון סוציאלי (3)
- 4 קפד ראשו של שיח הנחלים, והוא מרגיש כמו סכיזופרן (4)
- 5 העשירית לחיטוי (3)
- 6 תוצאות השינויים, ושוב מה שזה גורם לחלק מהחברים (5)
- 7 זו הסיבה שרכזות ..... הנהדרות פרשו (6)
- 8 עוזר לפתור חידה ושב ופוצח בשיר (3)
- 9 ויסוצקי (2)
- 10 כשר מימין ומשמאל (3)
- 11 רוב עם חוזר לחיל האויר (3)
- 12 הוא מציייר על הקירות, הם צצים על הגנות (3,4)
- 13 על ראש הצבי במדים, לרווחת החברים (7,3)
- 14 על כתף החיילים מנגד, ניתן למי שעשה משהו טוב (5)
- 15 לה עם לו במול, יד שנייה (4,3)
- 16 יגאל, שין בנן (3)